הלכה · משנה תורה · מפרשים · מעשה רקח · ספר עבודה

מעשה רקח על הלכות פסולי המוקדשין

רבי מסעוד חי רקח

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מעשה רקח על הלכות פסולי המוקדשין

רבי מסעוד חי רקח

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מעשה-רקח-על-הלכות-פסולי-המוקדשין/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 6
הלכה א 6
הלכה ה 6
הלכה ו 6
הלכה טו 7
הלכה יז 7
הלכה יח 7
הלכה כ 7
הלכה כא 8
הלכה כג 8
הלכה כז 8
הלכה כח 8
הלכה לו 9
פרק ב 9
הלכה א 9
הלכה ג 9
הלכה ח 9
הלכה יב 10
הלכה יג 10
הלכה יד 10
הלכה טז 11
הלכה יז 11
הלכה יט 11
הלכה כג 11
הלכה כו 11
פרק ג 12
הלכה ב 12
הלכה ז 12
הלכה ט 12
הלכה יא 12
הלכה יד 13
הלכה יז 13
הלכה יח 13
הלכה יט 13
הלכה כ 14
הלכה כא 14
הלכה כג 14
הלכה כד 14
פרק ד 14
הלכה א 14
הלכה ג 15
הלכה ד 15
הלכה ו 15
הלכה יב 15
הלכה יג 15
הלכה יד 16
הלכה טו 16
הלכה יח 16
הלכה יט 16
הלכה כא 16
הלכה כב 17
הלכה כד 17
הלכה כה 17
הלכה כו 17
פרק ה 17
הלכה ו 17
הלכה ז 18
הלכה ח 18
הלכה ט 18
הלכה יא 19
הלכה יב 19
הלכה יג 19

פרק ו 19
הלכה א 19
הלכה ד 20
הלכה י 20
הלכה יג 20
הלכה טז 20
הלכה יז 20
הלכה יח 20
הלכה כא 22
פרק ז 22
הלכה א 22
הלכה ד 22
הלכה ט 22
הלכה יב 22
פרק ח 22
הלכה א 22
הלכה ג 23
הלכה ה 23
הלכה ח 23
הלכה ט 24
פרק ט 24
הלכה א 24
הלכה ב 24
הלכה ג 24
הלכה ז 24
פרק י 25
הלכה א 25
הלכה ב 25
הלכה ג 25
הלכה ד 25
פרק יא 25
הלכה א 25
הלכה ו 26
הלכה ז 26
הלכה ט 27
הלכה י 27
הלכה טו 27
הלכה יח 28
הלכה כג 28
הלכה כז 28
פרק יב 29
הלכה א 29
הלכה ו 29
הלכה יג 29
הלכה יד 30
הלכה טו 30
הלכה טז 31
פרק יג 31
הלכה א 31
הלכה ב 31
הלכה ה 32
הלכה ח 32
הלכה ט 32
פרק יד 32
הלכה א 32
הלכה ב 32
הלכה ג 33
הלכה ז 33
הלכה ח 33
הלכה ט 33
הלכה י 33
פרק טו 34
הלכה א 34
הלכה ג 34

הלכה ו 34
הלכה ח 35
הלכה י 35
הלכה יג 35
הלכה יד 35
הלכה טז 36
הלכה יז 36
הלכה יט 36
פרק טז 36
הלכה א 36
הלכה ב 36
הלכה ה 36
הלכה ו 36
הלכה ז 37
הלכה ט 37
הלכה י 37
פרק יז 37
הלכה ב 37
הלכה ג 37
הלכה ז 38
הלכה יג 38
הלכה טו 38
הלכה יז 38
הלכה יח 38
פרק יח 39
הלכה ג 39
הלכה ז 39
הלכה ט 39
הלכה י 40
הלכה יב 40
הלכה יד 41
הלכה יז 41
הלכה כג 41
הלכה כד 41
פרק יט 42
הלכה ג 42
הלכה ד 42
הלכה ה 42
הלכה ו 43
הלכה ט 43
הלכה י 43
הלכה טו 43

פרק א

הלכה א

ופשט ידו ושחט. הלשון מגומגם דפשט ידו ושחט משמע שכבר שחט וזה אינו דשוב כתב ז"ל דאם עבר ושחט הזבח כשר לכן נראה דטעות סופר הוא וצ"ל ופושט ידו ושוחט והיינו לכתחילה דאסור גזרה שמא יגע בבשר וראיתי להרב לח"מ ז"ל שכתב אע"ג דבריש כל הפסולין אמרו דעביד סכין ארוכה ושחיט כתב רבינו ופשט ידו משום דהוא פסק פ"ג דביאת מקדש דביאה במקצת לא שמה ביאה ע"כ ודבריו מגומגמים דהא ודאי רבינו אינו פוסק כההיא דעביד סכין ארוכא דהא ופשט לכתחילה קאמר כמבואר (וכ"מ) [ומ"מ] האמת כדבריו דמפני שרבינו פסק כמ"ד ביאה במקצת לא שמה ביאה לכך כתב כאן ופשט ידיו ולא הזכיר סכין ארוכה אך עדיין יש לדקדק שלא חילק בטומאות דהא בטמא מת ודאי שמטמא הבשר אף שלא נגע דחרב הרי הוא כחלל ובפ"ק דחולין דף ג' אוקמוה בשוחט בקרומות של קנה דאינו כלי מתכות וכ"כ השיירי כנסת הגדולה ז"ל וצ"ל דסמך אמה שכתב במקומו עיין עליו:

הלכה ה

אבל שנים שוחטין וכו'. כתב מרן ז"ל משנה שם ומשמע דבקדשים מיירי דומיא דרישא ע"כ ודקדק הרב לח"מ ז"ל דלמה הוצרך להך מתני' הלא חכמים אמרו כן להדיא ותו דמהך מתני' איכא למדחי דשחיטתו כשרה קאמר ומשמע דיעבד דוקא ע"כ אמנם יש ליישב דר' אלעזר בר' שמעון פליג ארבנן והא הויא מתני' סתמא ודיוקא דדיעבד בקל תדחי כמבואר:

הלכה ו

אפילו היתה מחשבתו ניכרת וכו'. עיין מ"ש מרן ז"ל ומ"ש

אלא להחמיר כגון ששחט ע"מ לזרוק דמו אחר שתשקע החמה הויא מחשבתו מחשבה והזבח פיגול ע"כ נראה דזה הפי' לא קאי אדעת רבינו שהרי רבינו ביארו להדיא דאפילו משכה הקטן והביאה לצפון לא מהני ותו דבפי"ד הל' ב' פסק רבינו לענין פיגול דאין המחשבה מועלת אלא ממי שהוא ראוי לעבודה עיי"ש וכיון שכן הקטן שאינו ראוי לעבודה אין בו כח לפגל. אכן אכתי אפשר דאתי גם לדעת רבינו וזה ע"פ מ"ש התוס' דעד כאן לא אמרו דאפילו מחשבתו ניכרת וכו' אלא בדבר שיש להסתפק בו כגון הא דמשכה מדרום לצפון דאפשר שלא נתכוון למעשה העולה אלא שלא נתקן לו אותו מקום ולכך שינה אבל בידוע בודאי כגון הא דמחשבה לאחר שתשקע החמה פשיטא דמהני

וההיא דפי"ד נמי ידוע דהקטן פסול לעבודה אך לשחיטה שכשרה בזרים ובטמאים אפשר שגם הקטן מפגל אלא דאעיקרא דדינא קשיא דבקטן בעינן מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו ובמחשבה זו דע"מ לזרוק דמו לאחר שתשקע החמה אין כאן מעשה וכן הקשה הרב לח"מ הביאו המל"מ ז"ל שם:

הלכה טו

שחטה והיא כולה בפנים וכו'. עיין מ"ש מרן ז"ל ועוד י"ל דסבר רבינו דבעיא דפ' כיצד צולין דלא אפשיטא נקטינן לקולא וכו' ע"כ וכ"כ רבינו להדיא פ"ח דשאר אבות הטומאה הל' ה':

הלכה יז

היתה הבהמה וכו'. מרן ז"ל הגיה שצ"ל והוא תלוי באויר כשרה תלה את הבהמה ושחטה באויר העזרה בקדשי קדשים וכו' ועם כי נראית מוכרחת מ"מ הדבר מגומגם שכבר ביארו סמוך ונראה מקרא דעל ירך המזבח דידוע דבקדשי קדשים קאי דכתיב גבי עולה בריש ויקרא וגם בשאר נוסחאות ושנים כתבי יד אין שם הגהה זו. שוב ראיתי להמבי"ט ז"ל בקרית ספר שכתב וז"ל נתלה הוא ושחט כשרה בקדשים קלים דכתיב ושחט על ירך שחיטה על ירך בנשחט כדכתיב אותו על ירך ולא שוחט על ירך בקדשי קדשים פסול עכ"ל הרי שהבין דברי רבינו כפשטן הן אמת שדבריו ג"כ מגומגמין דמלבד דנראה היפך מסקנא דרבא תו קשה דכיון דעל ירך כתוב גבי נשחט ולא שוחט כמ"ש הוא עצמו והך קרא גבי עולה כתיב שהיא קדשי קדשים מעתה איך סיים וכתב בקדשי קדשים פסול הא קפידה דעל ירך גבי נשחט היא ולא גבי שוחט:

הלכה יח

שישנה לשחיטה וכו'. עיין מ"ש פ"ד דהלכות שחיטה הל' י"ג ופ"י דטומאת אוכלין הל' ג':

הלכה כ

שאויר המקום כמקום. קשה שכאן פסק בהחלט דאויר עזרה כעזרה והם דברי רבא שם דאויר פנים כפנים ובפי"א דהל' שגגות הל' ד' פסק דאם תלה עצמו באויר עזרה הדבר ספק אם אויר עזרה כעזרה או אינו כעזרה ובתחילת המחשבה היה נראה לחלק בין כשהכלי תלוי באויר להאדם עצמו. אך האמת נראה דהתם שאני שהדבר תלוי בשהא כדי השתחואה ותלה עצמו לאו בר השתחואה הוא וכמ"ש פ"ב דשבועות דף י"ז וכיון דסלקא בתיקו פסק שהוא ספק ותדע שזה חילוק אמיתי שהרי רבא עצמו הוא דקבעי לה ועיין במ"ש שם ולעולם דהאויר כמותו וכן פסק פ"ג:

הלכה כא

מין במינו אינו חוצץ. וכן פסק רבינו פי"ט דמעשה הקרבנות הל' ה' ובכמה מקומות אמנם בפ"ה דביאת מקדש הל' י"ז פסק דאם היה דבר חוצץ בינו ובין הקרקע כגון שעמד ע"ג כלים או בהמה או על רגלי חבירו פסל ולפי מ"ש כאן במזרק בתוך מזרק דאינו חוצץ גם בעל רגלי חבירו היה לו לפסוק דאינו חוצץ והנראה מתוך הסוגיא דפרק הוציאו לו דשאני רגל דלא מצי מבטיל ליה והתוס' פרק לולב הגזול (סוכה דף ל"ז) ד"ה כי היכי וכו' כתבו דמידי דלאו אורחיה סברא הוא דחוצץ כדתנן ע"ג רגלי חבירו פסול עיי"ש ובהכי ניחא לדברי רבינו. וקצת קשה לדברי מרן ז"ל שכתב ובעי למפשטא ודחי ליה וכו' דמי הכריחו לכך לימא דהך דחייה דשאני רגל דלא מצי מבטל ליה הויא אמיתית ומיתרצא בעיין וכ"ש לפי דברי רבא פרק לולב הגזול ונפק"מ לפסקו של רבינו גבי רגל חבירו. גם מ"ש מרן ז"ל מאיכא דאמרי דרך שירות בכך וכו' קשה קצת דא"כ הטעם הוא משום דרביי קרא דווקא ורבינו כתב הטעם משום דמין במינו אינו חוצץ ויש ליישב:

מפני שהסיב חלול. ידוע דסיב הוא הגדל בדקל וטעם ההיתר הוא מפני שהוא לח ומחלחל כמ"ש בגמרא ולשון חלול דנקיט רבינו הכוונה על הבליעה כספוג כמ"ש שם:

הלכה כג

לפיכך כהן גדול וכו'. טעות סופר מבואר וצ"ל כהן סתם והמל"מ ז"ל צדד באם עמד בצד המזבח וזרק דג"כ הוי הולכה שלא ברגל עיי"ש אך מדקדוק הלשון דועמד במקומו שכתב רבינו משמע דמרחוק דוקא קאמר וכמ"ש לקמן הל' כ"ז:

הלכה כז

או שזרקו למזבח כהלכתו. על מ"ש מרן ז"ל דלרבותא נקטיה קשה קצת דלמה לא כתב כן גבי הולכה שלא ברגל לעיל הל' כ"ג לכן נראה כהפי' השני:

שהרי אי אפשר לתקן דבר זה. כתב מרן ז"ל דפסק כמ"ד לא אפשר לתקונה משום דרבי יוחנן קאי כוותיה ופסק נמי כרבא ע"כ והקשה הרב לח"מ ז"ל שהדברים חלוקים דר' יוחנן קאי אהולכה שלא ברגל ואיתותב בה ורבא קאי אהולכת זר ומאי מייתי מר"י ע"כ. ולענ"ד חס לן לומר דבר זה שנעלם מעיני מרן הקדוש דברים ברורים כשמש אלא דכוונתו דכיון דר"י אמר הולכה שלא ברגל פסולה יש במשמעותו זריקה מרחוק והולכת זר דהו"ל שלא ברגל ג"כ ובדרך זריקה הוא דאיתותב אבל בהולכת זר דבריו ודברי רבא שוין וכ"כ המל"מ ז"ל ונכון:

הלכה כח

ומקבל ומוליך וזורק. בדפוס מגדל עוז כתוב ומקבל ומולק וזורק ונראה שגירסתנו עיקר:

הלכה לו

וכל דם הקדשים וכו'. כתב מרן ז"ל סוף פרק בית שמאי עלה מ"ו ע"כ וכתב עליו הפר"ח ז"ל עיי"ש דאינו ענין לכאן ע"כ וכוונתו מבוארת דהתם לענין טומאת הגוף היא לא לענין טומאת הדם אמנם נראה שהדברים ק"ו דהרי טומאת הגוף לעולם חמורה ומתורתו של משה רבינו ז"ל למדנו כן שכתב בפירוש המשנה בדר' שמעון בטומאת הדם וטומאת הגוף ומינה לדברי חכמים וכ"כ להדיא אמתני' דהפסח שנזרק דמו וכו' וכמ"ש לקמן בע"ה.

עוד הקשה מרן ז"ל מדתנן הציץ מרצה על טומאת הדם ומשמע מדאורייתא טמא הדם מדקתני הציץ מרצה וצ"ע ע"כ והרב לח"מ ז"ל תמה עליו דמי אלימא מברייתא דעל מה הציץ מרצה על וכו' (דאיתא התם בפסחים) שתירצו שם מדרבנן ואע"ג דהזכירו שם הרצאת הציץ ע"כ. ולענ"ד נראה דאין צורך לזה שהדברים מבוארים מעצמן ממ"ש רבינו בפירוש המשנה שם וז"ל ואח"כ נודע שהוא טמא ר"ל הדם שנטמא ועוד יתבאר זה בסוף עדיות כי דם קדשים אינו נטמא וכי זה הדבר כלו הנמצא בטומאת הדם היא משנה ראשונה וכו' ע"כ וכ"כ בסוף עדיות להדיא דהך מתני' נשנית קודם עדותו של ר' יוסי בן יועזר וכו' ופשוט וכן פסק להדיא בסוף פ"י דטומאת אוכלין דכל משקה בית המטבחים אינו מקבל טומאה כלל עיי"ש:

פרק ב

הלכה א

כל הדמין וכו'. עמ"ש מרן ז"ל כבר כתבתי הנראה לענ"ד בפרק ה' דמעשה הקרבנות הל' י"ז:

הלכה ג

כל הדמין הניתנין על הפנימי. צ"ל על מזבח הפנימי וכ"ה במגדל עוז ועיין לרבינו רפי"ז:

הלכה ח

שינה מתן וכו'. **נתן הדם מן הקרן ולפנים וכו'**. מרן ז"ל לא ציין מהיכן הוליד דינים אלו ונראה דמלשון המשנה דייק להו דקתני בר"פ בית שמאי כל הניתנין על מזבח הפנימי שאם חיסר אחד מן המתנות כאילו לא כיפר לפיכך נתן כולן כתקונן ואחת שלא כתקונה פסולה אך עדיין חסר לנו דרבינו השוה חטאות החיצוניות לפנימיות ומהקרן ולפנים השוה שאר קדשים לחטאות:

הלכה יב

נתן למעלה ושאל יתן למטה וכו'. תמיהה מילתא דבגמרא דף פ"א הקשו למ"ד דסוף דם חטאת שנתערב עם דם עולה ישפך לאמה מברייתא דקתני נתן למעלה אלו ואלו מודין שיחזור ויתן למטה וכו' מאי לאו דאיערוב חטאת עם עולה וכיון דיהיב ליה למעלה הוו להו שיריים ותירצו הכי במאי עסקינן דאיערוב חטאת החיצונה בשיריים וכו' ע"כ ורבינו שפסק לעיל דאפי' נתערבו שירי חטאת עם דם העולה שמקום הכל למטה ישפך הכל לאמה והיינו כמ"ד עולה לאו מקום שיריים איך פסק כאן דיתן למטה שהוא קושית הגמרא דלפ"ז משמע דמקום עולה מקום שיריים הא הוו תרתי דסתרן אהדדי והרב לח"מ ז"ל הקשה כן והניחו בצ"ע והיא קושיא חזקה. האמנם מדקדוק לשון רבינו נראה שיש ליישב שהרי בדין נתערבו שירי החטאת עם דם העולה הוי במציאות שעדיין לא נתן כלל לא למעלה ולא למטה ולכך אפי' שאל ישפך לאמה משא"כ כאן שלא שאל מתחילה אלא נתן מהתערובת למעלה להדיא כששאל אומרים לו שיתן למטה מאחר שכבר נתן למעלה ובגמרא נמי הוה מצי למדחי ליה הכי אלא משום דס"ד דאפילו בהקדים ונתן למעלה קאמר ולכך אקשי ליה בעצם ועוד י"ל דעדיפא מינה משני ליה:

הלכה יג

אם נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים וכו'. הקשה הרב לח"מ ז"ל דלמה לי חזר ונתן בפנים בלא"ה כשר במה שנתן בחוץ דהא כתב רבינו לעיל דאם הניתנין בפנים נתנו בחוץ יצא עי"ש. ולא ידעתי מהו שהרי רבינו כתב לעיל הל' י' דדם שמצותו ליתנו בפנים בהיכל שנתנו על המזבח החיצון הזבח פסול והכא בנתערבו השמיענו דאם נתן בשתיהם כשר:

הלכה יד

פר העלם וכו'. דברי רבינו צריכין ביאור מצד דבריו ומדברי הגמרא מדבריו בהדין שסיים **וכן אם גמר הזיות שבקדש הקדשים והוציאן להיכל והזה מקצת הזיות והוציאן חוץ להיכל וכו'** דחלוקא זו נלמדת בק"ו מאינך דלעיל שהרי אפי' שלא הוציא אלא מקודש הקדשים להיכל וחזר והכניסו לקודש הקדשים נקראת יציאה ונפסל הזבח אף שבאמת היה צריך להזות בקה"ק וגם בהיכל כמ"ש רבינו פ"ד דעבודת יום הכיפורים הל' ב' ואפ"ה נקראת יציאה מכ"ש וק"ו אם הוציאו חוץ להיכל דודאי הגמור דהו"ל יציאה גמורה וגם מצד הגמרא דעד כאן לא נסתפק רבא אלא בהזה מדמן על הפרוכת והוציאו למזבח והכניסן מהו הכא ודאי חד מקום הוא או יציאה קרינן ביה תיקו הרי שלא נסתפק אלא בהוצאה למזבח דהיינו מזבח הזהב דכתיב ביה ויצא אל המזבח אשר לפני ה' ואף דחד מקום הוא נסתפק משום דכתיב ביה לשון יציאה אבל מן ההיכל ולחוץ אין כאן

שום ספק וכן הקשה הרב לח"מ ז"ל גם למהר"י קורקוס שהביא מרן ז"ל דיליף לה מפרק טבול יום וכו' וביותר אני תמיה דאיך מפרש מהר"י קורקוס ז"ל דברי הגמרא הנזכרים ועוד שהדין המוזכר בגמ' לא הזכירו רבינו דמדקרי ליה יציאה אף דחד מקום הוא סלקא בתיקו גם על מרן והראב"ד ז"ל יש לתמוה איך לא נתעוררו בכל זה:

הלכה טז

אם הכניסו בשוגג וכו'. צריך טעם בדבר שהוא מן התורה איך שייך לחלק בין שוגג למזיד ובעיקר דברי מרן ומהר"י קורקוס ז"ל עיין להרב לח"מ ז"ל:

הלכה יז

שנאמר אשר יובא מדמה. צריך להגיה מדמה ולא מבשרה אי נמי מדמה ולא מבשר חטאת וכ"ה בכתב יד ומגדל עוז:

הלכה יט

הכניס דם חטאת העוף וכו'. לפי הסדר הכתוב בגמרא היה לו להקדים דין זה להעוף שפרכסה אך נתכוון ז"ל להסמיך הספיקות לשריפתן וכמ"ש מרן ז"ל:

הלכה כג

דם הקדשים וכו'. על מ"ש מרן ז"ל דמ"ש

וכל הזבחים פסולים פשוט הוא וכו' ע"כ כתב הרב לח"מ ז"ל דאינו פשוט כל כך דאין ראוי לפסול כל הזבחים מספק כיון שקרבו כל הכוסות חוץ מאחד [וכו'] וכיון שכן אין ראוי להביא זבח אחר על הספק וכו' עיי"ש והנה בהרב קרית ספר ז"ל מצאתי שכתב דם קדשים שנתערב בדם פסולין ישפך הכל לאמה מדאורייתא אי הוי דם פסולין רובא ע"כ נראה שהבין בדברי רבינו דמדאורייתא קאמר כיון דאיכא רובא ולא משום גזרה כדברי מרן ז"ל. והאמת נראה דמ"ש מרן ז"ל מאחר שלא נזרק הדם לא הותרו וכו' הוא מגומגם הרבה דכיון דקרבו כל הכוסות חוץ מאחד איך שייך לומר דעדיין לא נזרק הדם הרי נזרק באמת וידוע דמסקנא דהש"ס לפי גירסתינו כרב פפא דלכו"ע גוזרין גזרה במקדש והם דברי מרן ז"ל ושאר דבריו הם דברי רש"י ז"ל שם יהי רצון שנזכה לביאת מורה צדק אמן כן יהי רצון:

הלכה כו

איברים שסדרן וכו' ה"ז ספק אם דרך הקטרה בכך וכו'. הקשה הרב לח"מ ז"ל דבעיא דהקומץ לחוד היא משום אי דרך הקטרה בכך או לא אמנם בעיא דעצים למעלה ובעיא דצדי העצים היא מטעם אחר אי מתיבת על העצים משום דכתיב על המזבח אי משום דעל בסמוך משמע או דילמא על ממש וכו' ואיך רבינו נתן טעם שוה לשלשתן עיי"ש.

ולענ"ד גברא חזינא וכו' דהא סוף כל סוף הספק הוא אם דרך הקטרה שאמרה תורה בכך או לא דהא לשון הקטרה כתוב גם בהעלאת האיברים וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים וכו' וקרבו וכרעיו ירחץ במים והקטיר הכהן את הכל המזבחה וכו' הרי דלכל דבר העולה על המזבח קרי ליה הקטרה ובגמרא נסתפקו על כל אחד מטעמו דהוה ס"ד וכו' אך לפי האמת עיקר הספק נופל באם דרך הקטרה בכך או לא:

פרק ג

הלכה ב

ומוריד הקרבים ומדיחן. בנוסח אחר כתב יד כתוב ומדיחן במים. ומ"ש בספרי רבינו **וניתנו לכהנים** בנוסח אחר כתב יד ונותנו לבעלים:

הלכה ז

אבל קדשים שלנו וכו'. על מ"ש מרן ז"ל דבריש מעילה גבי קדשי קדשים ששחטן בדרום וכו' עיין להרל"מ שיישב הדברים בטוב טעם ודעת. ומ"ש בספרי רבינו **או שלן** בנוסח אחר כתב יד בין שלן:

הלכה ט

ואם משלה בהם האור וכו'. מימרא דעולא פרק המזבח דף פ"ה ואיכא התם תרי לישני ומאן דמתני אסיפא דהיינו העצמות והגידין וכו' דאם משלה בהם האור יעלו כ"ש ארישא דאף שהם פסולים מ"מ בני הקטרה נינהו ורבינו פסק כמאן דמתני ארישא אבל אסיפא לאו בני הקטרה נינהו נראה דהיינו טעמא משום דהתם דף מ"ג מתנו הא דעולא ארישא להדיא ומפיק מינה רב זירא לדין הקומץ שכתב רבינו אח"ז.

ובפי' משלה בהם האור לא ביאר רבינו בכמה ורש"י ז"ל פי' כל דהו משום דנעשו לחמו של אש ובפי"ח הל' כ"א פסק רבינו גבי פיגול ונותר וטמא שהעלן לראש המזבח משמשלה האור ברובן פקע איסורן משמע דהכא לא בעינן רובן גם בפי"ב דמעשה הקרבנות פסק ומאמתי יותרו השירים באכילה משיוצת האור ברוב הקומץ משמע דהכא לא בעינן רוב מהטעם שכתב רש"י ז"ל והמל"מ ז"ל האריך ולענ"ד הם הם דברים פשוטים עיין עליו:

הלכה יא

שלנו בראשו של מזבח. כתבו התוס' ביומא דף מ"ה בשם ריב"א הביאו המל"מ ז"ל דהוא הדין ע"ג הכבש או ע"ג סובב דכיון שהם למעלה מחצי המזבח הרי הם כראשו של מזבח ע"כ והכי משמע בפ' המזבח מקדש (זבחים דף פ"ז:)

הלכה יד

וכן נסכין הבאים בפני עצמן וכו'. הדברים ק"ו מבאים עם הזבח אלא מפני שכן אמרו שם דנסכין הבאים בפ"ע לדברי כולן ירדו לכך העתיקו רבינו וגם זה סיוע לדברי מרן ז"ל בסוף פסקא הקודמת שדרכו של רבינו להעתיק דברי הגמ':

הלכה יז

קומץ שמצה שמנו וכו'. ידוע מ"ש הראב"ד ע"פ גירסתינו ומרן ז"ל כתב דרבינו היה גורס עצם והביא לו סמוכות מדברי הגמרא דעצם משלימו לכזית וכו' ובס' ברכת הזבח ז"ל ראיתי שכתב שדברי רבינו תמוהים עיין עליו. ואחרי המחילה הראויה כיון שכך היתה גירסתו אין כאן תימה כלל ומלבד זה ההכרח שהביא מרן נראה ישר כמבואר בגמרא וק"ל:

הלכה יח

מזבח הפנימי וכו'. בגמרא אמרו האי רצפה והאי כלי שרת ורבינו לקמיה כתב דשאר כלי שרת מקדשין את הראוי להם דמשמע דמה שאינו ראוי להם אין מקדשין אמנם התוס' ז"ל נרגשו מזה וכתבו דעדיף מכלי שרת דלא מקדש פסולין ליקרב ומזבח מקדש ע"כ:

שאין הקטרת זרה ראויה למזבח. בנוסח אחר כתב יד ובדפוס מגדל עוז אין שם תיבת זרה וגירסא נכונה היא דהא אפילו בקטרת כשרה אייריגן:

הלכה יט

אין כלי הלח וכו'. לישנא דמתני' כלי הלח מקדשין את הלח וכו' ורבינו השמיטה נראה שהוא מפרשה שהיא המדה אך בפירוש המשנה לא ביאר כן שהרי פי' שהיו מקבלים בהם הדם וידוע דהמזרקות היו מיוחדים לקבל הדם והתוס' יו"ט ז"ל תמה על רש"י והרע"ב ז"ל בזה במתני' דפ"ט דמנחות דשבעה מדות של לח היו במקדש וכו' ואין שם תמיה דכוונתם אינו על המידה אלא על הכלים הראוין לכך וכן מתבאר מדברי התוס' במנחות דף ח' וכבר הארכתי בשיטתי לזבחים בס"ד:

וכלי השרת מקדשין דם הפסול ליקרב. כתב מרן ז"ל פ"ב דכריתות וכו' ופסק כרבי יוסי דנימוקו עמו ע"כ וקשה דשם בפירוש המשנה כתב רבינו דר' יוסי אומר כלי השרת מקדשין את הפסול ליקרב וכל העומד לזרוק כזרוק דמי וכל זה נדחה ע"כ גם הרע"ב ז"ל שדרכו לימשך אחר דברי רבינו כתב להדיא דאין הלכה כר"י עיי"ש ולא זו בלבד אלא דגם רבינו גופיה כאן בחיבורו פ"ד הל' י"ט פסק כרבנן דפליגי אר"י שכתב שם דאם נודע לו אחר שנזרק הדם הבשר יאכל משמע דקודם זריקתו ישרף וכן נראה מדברי

מרן ז"ל שם. ולענ"ד נראה דר"י אה"נ דבכל מילי קאמר דכלי שרת מקדשין אכן בהא לא קי"ל כוותיה אלא בדם דוקא וזהו שדקדק רבינו כאן וכתב מקדשין דם הפסול וכ"כ הרב לח"מ ז"ל מכח הסוגייות וכ"כ מרן ז"ל לקמן והכי מוכח נמי מדלא הוכיחו בפ' המזבח מקדש ופ"ק דמנחות דף ז' מהא דר"י וגם התוס' ז"ל בכל אותם המקומות כמ"ש הרב לח"מ ז"ל אף שבכריתות כתבו התוס' ז"ל טעם אחר משום דהוי אשם תלוי ולבו נוקפו עיי"ש ונמצא דרבינו לא פליג על מ"ש בפירוש המשנה ולא קשיא ג"כ לדברי מרן ז"ל אכן לסתירת רבינו ממ"ש כאן למ"ש לקמן צריך ישוב בודאי או שנאמר דסמך שם למ"ש כאן אי נמי דמ"ש כאן אינו אלא לענין זבח שהורצה והתם לענין הבשר:

הלכה כ

אבל המדות וכו'. הלשון מגומגם כמבואר וגם בגמרא לא מצינו חילוק בין מידות לשאר כלי השרת והוה אפשר דהך אבל יתפרש כמו אבל בן אין לה אבל אשמים אנחנו כלומר באמת ולאו דוקא מדות והרב לח"מ ז"ל הגיה אבל אין מקדשין וכו' ומחק תיבת המדות עיי"ש:

הלכה כא

ונתן קומצה לכלי שרת. משמע דקודם קמיצה לא היה ניתן בכלי שרת וזה אינו שהרי כתב רבינו בספי"ב דמעשה הקרבנות דמחבת ומרחשת היו בעזרה ושתיהן מכלי שרת ומקדשין וי"ל דאף דכלי שרת מקדש מ"מ הקומץ הוא המתיר ומקמיצה ואילך מצות כהונה:

הלכה כג

שאין בע"ח נידחין. וכן פסק פט"ו דמעשה הקרבנות הל' ד' ועיין מ"ש שם:

הלכה כד

הקדיש בהמות וכו' שהדחוי מעיקרו וכו'. הקשה הרב לח"מ ז"ל דתיפוק לי משום שאין בע"ח נדחין כמ"ש לעיל ותירץ דאיצטריך לכלול גם המנחות ע"כ וקשה קצת דרבינו העתיק בהמות והאמת הוא דלשון הברייתא כל הקדשים אך מתוך הלשון משמע דבבהמות איירי כמו שהעתיק רבינו שהרי הקשה שם נהרס הא אזקין להו וזקנה לפסול לא שייך אלא בבהמות:

פרק ד

הלכה א

ולד חטאת וכו'. עיין להתוס' יו"ט ז"ל רפ"ד דתמורה. ומ"ש בספרי רבינו

ואין כל ישראל מתים בדפוס מגדל עוז נמחק גם בתמורה שציין מרן ז"ל אין שם לשון זה:

הלכה ג

נשחטה בעלת מום קודם שיזרק דם התמימה ה"ז אסורה בהנאה. כ"כ גם בשאר נוסחאות והקושי מבואר דבסוגיא דתמורה מפורש יוצא דקודם שיזרק דם התמימה מותרת ואחר שנזרק דמה אסורה בהנאה וכן הקשה המבי"ט ז"ל בקרית ספר והניחה בצ"ע אמנם מרן ז"ל הגיה בדברי רבינו וכ"כ הרב לח"מ ז"ל ופשוט:

הלכה ד

נתכפר בשלישית שניה מתה וראשונה רועה. בדפוס מגדל עוז אין שם חלוקא זו ונראה דנוסחתינו עיקר וכן העתיק מרן ז"ל:

הלכה ו

הפריש חטאת מעוברת וכו'. כתב מרן ז"ל מימרא דרבי יוחנן פרק כיצד מערימין ע"כ וקשה טובא דהתם איתותב ר' יוחנן מברייתא דהאומר לשפחתו וכו' וראיתי להרב לח"מ והרב עצמות יוסף ז"ל דף ק"ו שתירצו עם דברי רבא דטעמיה דר"י משום דאדם מתכפר בשבח הקדש וכו' ואף דטעם זה ג"כ איתותב מדברי רב המנונא במסקנא מ"מ בכריתות דף כ"ו ומנחות דף פ"א יהבו הך טעמא לר"י ואף שהתוס' נרגשו מזה וכתבו שיש לחלק בין תודה לחטאת רבינו לא ס"ל הכי עיין עליהם. ולענ"ד אין דברי רבינו מוכיחין כן שהרי סיים

הרי היא וולדה כשתי חטאות שנתפרשו לאחריות ע"כ והם דברי רבי יוחנן בגמרא להוכיח דאם שיירו משוייר וכמ"ש רש"י ז"ל שזה מורה שזאת היא כוונתו ויש לו סיוע אמיתי ממאי דשקלו וטרו בגמרא במלתיה דר"י וקאמר א"ל ר"י דכו"ע שיירו משוייר וכו'. וגם לדרך הרבנים הנ"ל ז"ל אפשר דרבינו אינו מפרש כפי' רש"י אלא דר"י מייתי הך דמפריש שתי חטאות וכו' להשוואת הדין דרצה בה מתכפר וכו' ודו"ק:

הלכה יב

ואחר מכירה. בדפוס מגדל עוז ואחד מצאה וגירסת הגמ' כגירסתינו:

הלכה יג

היתה נחבאת וכו' או בסתר המדרגה. כתב מרן ז"ל דרבינו מפרש אבראי בסתר המדרגה ע"כ. וקשה טובא דרבינו כתב עוד

היתה בשדה או באגם ה"ז ספק משמע דזה הוא האבראי שאמרו בגמ' ומרן ז"ל כתב עלה דאפשר דרבינו מפרש דגם זה בכלל אבראי וקשה ג"כ דאם איתא הו"ל לרבינו לכוללם כולם בדין אחד לא לגזור הדין בודאות בסתר המדרגה ואילו בשדה או באגם

כתב בפירוש דה"ז ספק. לכן נראה דהך בסתר המדרגה הוצרך לבארו מפני שבגמרא נסתפקו באחורי הדלת אי חזי לה או לא ולכך דקדק בסתר המדרגה דמורה על הנחתה דלא חזו לה מציאות דומיא דאחורי הדלת לאורויי דהך אחורי הדלת הוי כמו בסתר המדרגה שאין אדם רואה אותה ובעיא דמאבראי דסלקא בתיקו הוא הדין בשדה או באגם וכן מצאתי להרב לח"מ וכן נראה מדברי הרב קרית ספר ז"ל תהלה להשי"ת:

הלכה יד

השולח חטאתו וכו'. המל"מ ז"ל נסתפק באם הניחו גוסס דלא ביארו רבינו עיי"ש. ולענ"ד נראה פשוט מעצמו דכיון שכתב בחזקת שהוא קיים אם הניחו גוסס הרי אין כאן חזקה דרוב גוססין הם למיתה:

הלכה טו

אם הקריבו עולה כשר. מדלא כתב אם הקריבו לעולה אי נמי קרא עליו שם עולה משמע דכוונתו שהקריבו סתם לעולה ולא ניתק ממנו שם אשם ובזה תתורץ קושיית הרב לח"מ ז"ל עיין עליו אך במ"ש ממ"ש רבינו בפ"ד דקרבן פסח קשה לכאורה ושם בע"ה יתבאר. **ומ"ש** רבינו

ולמה לא יקרב בעצמו עולה לכתחילה. מדלא כתב ולמה לא יקרב עולה לכתחילה אלא הוסיף תיבת בעצמו לאורויי דכוונתו דאף שעדיין לא ניתק אלא שכבר נתכפרו בעליו למה לא יקרב זה האשם בעצמו כלומר מצד עצמו ואמאי בעינן ניתק וכו' והיינו דברי הגמרא בפסחים דף ע"ד דקאמר אי הכי כי לא ניתק נמי ומשני גזרה וכו' ובזה אין צריך למ"ש הרב לח"מ ז"ל דרבינו היתה לו גירסא אחרת בגמרא:

הלכה יח

אבל הדיוט וכו'. על מ"ש מרן להשגת הראב"ד ז"ל עיין להרב לח"מ וס' צרור החיים ז"ל:

הלכה יט

נודע לו אחר שנזרק הדם וכו'. קשה קצת דמשמע דאם נודע לו קודם זריקה הבשר ישרף ואמאי הרי נתקדש הדם בכלי שרת ורבינו פסק פ"ג הל' י"ט דכלי שרת מקדשין דם הפסול ליקרב וכבר כתבתי הנראה לענ"ד שם:

הלכה כא

מי שנתחייב וכו' ואצ"ל באשם ודאי שהוא כן. נ"ל דכוונתו כלפי מ"ש דהשני ירעה וכו' כלומר דחל על שניהם הקדושה דכיון שהפריש שתים מורה דלבו נוקפו פן יאבד אחד מהם וישאר בלי כפרה ואתי שפיר הואצ"ל שכתב ז"ל וכן דקדקתי מלשון הרב קרית ספר ז"ל שכתב וז"ל מ"ט אפריש תרי דסבר אי מירכס חד מיכפרנא באידך וגלי

אדעתיה דלבו נוקפו הוה וגמר ומקדיש ואצ"ל באשם ודאי שהוא כן מהאי טעמא ע"כ ולפי האמור תתורץ קושית המל"מ ז"ל על רבינו עיין עליו:

הלכה כב

באים בני שתים. בדפוס מגדל עוז בני שנתים. ומ"ש בספרי רבינו **אשם תלוי בא מן הקטנים**. בנוסח אחר כתב יד קדמון ודפוס מגדל עוז כתוב אשם תלוי בפירוש שהוא מן הגדולים. וגירסת מרן ז"ל כגירסתינו:

הלכה כד

חזר ונעשה יפה שתים וכו'. בפירוש המשנה שלהי כריתות כתב רבינו שהוא פסול משום דבע"ח נדחין והמל"מ ז"ל הניחו בצ"ע ולא ידעתי מהו דאין זה פלא שיחלוק רבינו מפירוש המשנה לחיבורו דאי מהסברא עצמה הרי הוזכרה בכמה מקומות בגמרא:

הלכה כה

אם היה אחד מהם יפה שני סלעים. פי' בשעת כפרה וכמ"ש בהל' כ"ד דאל"כ ישתנה הדין ע"פ מ"ש בהל' כ"ג:

הלכה כו

היה מחוייב וכו'. ברייתא סתמית במנחות דף מ"ח והתוס' ז"ל הקשו מברייתא דפ"ג דתמורה דאיפליגו בה ר' שמעון ורבנן ותירצו דהתם בשלא לשמן וכו' וכתב הפר"ח ז"ל דרבינו ס"ל דהוי סברא שלישית עיי"ש. ולענ"ד אין הכרח דהרי התוס' עצמן שם בתמורה תירצו דההיא דהתם אתיא כר"ש וכו' ותירוצם דהכא הזכירו שם בשם רבינו אפרים עיי"ש:

פרק ה

הלכה ו

המפריש חטאתו וכו'. הקשה הרב לח"מ ז"ל דבירושלמי פ"ב דשקלים השוו שקלים לחטאת בהפריש שתים וכו' ונמצא שאינו חייב אלא אחת ובפ"ג דשקלים הל' י"ב כתב רבינו הפריש שנים ונמצא שאינו חייב אלא אחת אם בזה אח"ז האחרון לא קדש ואם בבת אחת השני מותר שקלים ע"כ הרי דשם חילק וכאן לא חילק ומותר שקלים היינו חולין כמ"ש שם ואפשר דגירסא אחרת היתה לו ומ"מ צריך טעם דממתני' משמע ששקלים וחטאת שוין אלא שהוצרכו לתת טעם בין אומר הרי אלו לשקלים לאומר הרי אלו לחטאת וכו' וצ"ע עכת"ד. מה שהוכיח ז"ל ממותר שקלים שהיא חולין ממ"ש רבינו שם לא היה צריך להביא עצות מרחוק דכאן בפרקין הל' ח' כתב כן להדיא והיא משנה

ערוכה שם אלא שאני תמיה הרבה דאי מותר שקלים חולין מעתה מאי איכא בין לא קדש שכתב רבינו שם בדין זה אח"ז לבבת אחת ומ"ש ז"ל דצריך לתת טעם וכו' אחרי המחילה הראויה זה הוא טעמו בעצמו דכיון דלשקלים יש קצבה מעתה הדין נותן שיהא מותרן חולין משא"כ בחטאת שאין לה קצבה כמ"ש שם לכך מותרן נדבה דנראה שהיא התיבה השמינית שמנה רבינו שם פ"ב הל' ב':

הלכה ז

הלוקח מעות וכו' אלו אביא וכו'. בדפוס מגדל עוז מאלו אביא. ובעיקר דברי רבינו ודברי מרן ז"ל עיין להרב לח"מ ז"ל:

הלכה ח

אבל מותר עשירית האיפה וכו'. כתב מרן ז"ל פרק בתרא דמנחות ע"כ והם דברי רבי אושעיא שם דף ק"ח ופסק כוותיה משום דרב נחמן בר יצחק קאי כוותיה ומייתי סייעתא למלתיה וכן רבינו פ"ב דהל' שקלים כשמנה הי"ג שופרות לא הזכיר עשירית האיפה ומרן ז"ל שם נתקשה בדברי רבינו דשבק דברי הירושלמי והוצרך לידחק דפסק כהתוספתא עיי"ש ולא נזכר מזאת הגמרא דאתיא כדברי רבינו וכבר נתעורר בזה התוס' יו"ט והרב לח"מ ז"ל ועוד הוסיף להקשות דלא ידע מאין הוציא רבינו הי"ג שופרות שהיה למי שהתנדב מעות לעולת בהמה עיי"ש והיא קשה דבאמת נראה דלא כמאן:

וכן מותר לחמי תודה. לרבינו שפסק כרבי אושעיא בעשירית האיפה של כהן גדול לא הו"ל לפסוק במותר לחמי תודה דירקב שהם דברי רבה דפליג אר' אושעיא ומרן ז"ל דימהו למותר לחמי של נזיר וכ"כ הרב לח"מ ז"ל אמנם מצאתי בנוסח אחר קדמון שנמחק שם הא דמותר לחמי תודה ואם היא אמתית יתיישבו יותר דברי רבינו:

הלכה ט

מותר נזיר לאותו נזיר. הרבה יש לתמוה על זה חדא דלשון המשנה ספ"ב דשקלים מותר נזיר לנדבה וכן פסק רבינו עצמו פ"ב דהל' שקלים הל' ב' י"א למותר קרבנות נזיר דהיינו הששה לנדבה דקתני התם במתני' ונמצא דרבינו סותר דברי עצמו והיפך סתם מתני' גם להמבי"ט ראיתי שהניחו בצ"ע ותו קשיא לי דהיכי שייך מותר נזיר לאותו נזיר וכי נחייב אותו לקבל עליו נזירות שניה הלא זה הוא טעמו שיפול לנדבה משום דלדידיה תו לא חזי וכמ"ש ז"ל נמצא שאין מציאות לדין זה אלא שנאמר דטעות סופר נפל בספרי רבינו וצ"ל לנדבה ומסכים ג"כ למ"ש בהלכות שקלים. שוב מצאתי עוד לרבינו רפ"ט דהלכות נזירות שכתב להדיא הפריש מעות סתומין לנזירותו והותירו יפלו המותרות לנדבה ע"כ וזה סיוע אחר למ"ש דנראה ודאי שטעות סופר הוא כאן אי נמי י"ל דמותר נזיר לנזיר

הכוונה שהקרבן נדבה שיקריבו תהיה בעדו לנדבה ולא לזולתו וסמך על מ"ש בהלכות נזיר והל' שקלים וזה יותר נאות:

הלכה יא

שאין הקינין מתפרשות וכו'. ופרטי דינים אלו ביארם רבינו פ"ח עיי"ש:

הלכה יב

לפיכך אם הפריש מעות לקינין סתם וכו'. כתב מרן ז"ל הוא ע"פ מה ששנינו בפ' ולד חטאת וכתבו רבינו בפרק זה ע"כ. ואחרי המחילה הראויה מכבודו הגדול התם לענין נזירות מתניא דתנן התם המפריש מעות לנזירותו לא נהנים ולא מועלים וכו' מת היו סתומים יפלו לנדבה ע"כ ופסקו רבינו פ"ד דמעילה ופ"ט דהלכות נזירות הל' ג' וביאר שם דאם היו מפורשין דמי חטאת ילכו לים המלח דמי עולה יביאו עולה וכו' ע"כ וכאן פסק רבינו דאפילו אמר אלו דמי חטאתי ואלו דמי עולתי יש לו ליקח בכל או חטאת או עולה ואף דכוונת מרן ז"ל רצויה מצד הטעם מ"מ אינם שוין כמבואר. ובס' צרור החיים ז"ל ראיתי שהקשה על רבינו בשם רבו ז"ל דמאי איריא דנקט הפריש מעות לקינין סתם הא ע"פ מ"ש שאין הקינין מתפרשות וכו' אפילו פירש הדין כן עיי"ש. ובהרמנותייהו דכל אלו הרבנים זלה"ה נראה דאשתמיטתינהו ברייתא מפורשת בנזיר דף צ"ו דקתני להדיא כדברי רבינו ושאר חייבי קינין שבתורה שהפרישו מעות לקיניהם רצה להביא בהן חטאת בהמה יביא עולת בהמה יביא מת והיו לו מעות סתומין יפלו לנדבה ע"כ ומשם הוא דמייתי לה רבינו ויהיה פי' סתומין דאין אנו יודעים איך הפריש והייתי אומר דאין להעביר על דעתו קמ"ל:

הלכה יג

מי שהיה מחוייב וכו'. עמ"ש מרן ז"ל דרבינו היה גורס יביא וכו' בס' קרית ספר ז"ל נדחק ליישב הגירסא ע"פ דברי התוס' שם ועיין עוד להרב לח"מ ז"ל ומ"ש עוד מרן ז"ל מהפריש מעות לקינין סתם וכו' יש לגמגם דהתם שאני שאין הקינין מתפרשות אלא בלקיחת הבעלים וכמ"ש רבינו בהל' י"א:

פרק ו

הלכה א

כל הזבחים וכו' ואם הקריב הורצה וכו'. הקשה הרב לח"מ ז"ל דלמה לא ביאר דוקא כשיבור אותם כי היכי דלא ליהוי קבוע כמ"ש בגמרא עיי"ש ולענ"ד נראה דזה לא נאמר אלא לענין להקריבן לכתחילה אבל לבדיעבד בכל גווני הורצה וידוע דשאני גבוה

מהדיוט כמ"ש התוס' ז"ל בתחילת הפרק עיין עליהם ותו דאין זה אלא מדרבנן וכמ"ש המבי"ט ז"ל:

הלכה ד

הרי אלו לא יקריבו עד שיתן האחד חלק לחברו. דבר זה לא הוזכר בגמ' והתוס' יו"ט ז"ל כתב שלמדו מדר' שמעון דס"ל הכי בשנים שמביאים אשם אחד וחטאת אחת פ"ה דכריתות ואע"ג דלית הלכתא כוותיה הכא שאני דאל"ה תומם ע"כ. ולענ"ד אין צריך לידחק בכך שכבר יש לנו מתני' סתמא ופסקה רבינו פ"ט דהלכות נזירות הל' י"ד בשני נזירים שנטמא אחד מהם ואין ידוע מי הוא שיביאו שניהם קרבן טהרה ע"י זה התנאי וכו':

הלכה י

וכן אם נתערבה וכו'. לשון וכן מגומגם שהרי אין הדין שוה ואולי דאאיל נזיר קאי שכתב אח"ז:

הלכה יג

וכן מעשר וכו'. ובפ"ד דהל' קרבן פסח הל' ח' ביאר רבינו פרטים אלו עיי"ש:

הלכה טז

כל הקדשים וכו'. כן לשון המשנה אמנם איכא שעיר נשיא שהוא זכר דכתיב ביה שעיר עזים וכמ"ש הרע"ב והתוס' יו"ט ז"ל:

הלכה יז

וכל אלו וכו'. גם זה סיוע למה שכתבתי לעיל הל' א':

הלכה יח

בהמה שנמצאת וכו'. מרן ז"ל הזכיר הסוגיא ודרבינו מפרש דכי אמרינן דמייתי תודה היינו לומר דמייתי תודה ומתני עליה וכו' ע"כ. ואין ספק דרבינו מפרש כן משום דקשיתיה דלמאי אצטריך להביא בהמה אחרת לתודה באותה עצמה שיעשה שלמים יתנה דהא שוו במתנות וכו' והיא קושיית התוס' ז"ל ותירצו משום דתודה בעיא לחם והך סוגיא למ"ד מביאין קדשים לבית הפיסול וא"ת ויביא לחם ויתנה דאם היא שלמים יהא הלחם נדבה ותירצו דאין הלחם בא נדבה והוי חולין בעזרה כדאמרינן פ' התודה ע"כ וידוע דרבינו פוסק כמ"ד אין מביאין קדשים לבית הפיסול וכמ"ש לעיל הל' י"ב וא"כ תיקשי על רבינו דכיון דפסק דאין מביאין וכו' איך יכול להתנות בבהמה אחת כן הא אם היא שלמים קממעט באכילתן משום תודה בהכרח וכן הקשה הרב לח"מ ז"ל אמנם לדעת רבינו בקל תתורץ קושיא זו משום דמותר הפסח דהוי שלמים לא מקרי

ממעט בזמן אכילתן כיון דהשתא אי אפשר לו להיות פסח וכיון דהוי שלמים גמורים ע"י שינוי הזמן דין הוא שיאכל לשני ימים ולילה אחד.

אמנם הקושיא השניה שהקשה הרב לח"מ היא חזקה ובריאה דסוגיא ערוכה היא שם בהתודה דף פ' דאי אפשר להתנות שלמים בתודה משום דממעט בזמן אכילתן וכן הקשה בשו"ת צבי אשכנזי ז"ל סי' כ"ב ולא תירץ כלום אמנם לענ"ד נראה אפשר דרבינו נמשך אחר הברייתא דתורת כהנים דקתני התם תורת זבח השלמים אם על תודה מלמד שהתודה נשחטת לשם תודה ולשם שלמים יכול אף שלמים יהיו נשחטים לשם שלמים ולשם תודה ת"ל זאת תורת זבח השלמים אם על תודה מה שלמים טעונים סמיכה ונסכין וחזה ושוק אף תודה כן ע"כ וכיון דמתניא סתמא משמע דהלכתא היא ומלבד די"ל דכך היא גזרת הכתוב שיביא גם הלחם דהא עליה קאי עוד נראה לתת טעם דכיון דעיקרה היא לשם תודה אף אם שחטה לשם שלמים אין דינה ליאכל אלא ליום ולילה כדין התודה דבדעתו תלה רחמנא ואין זה בכלל מביאין קדשים לבית הפיסול ותדע דהא בעיא לחם עכ"פ וגם אינו מנגד להההיא דפרק התודה משום דהתם הם שני בהמות מופרדות ולהכי קפדינן בהו משא"כ כשאין לנו אלא בהמה אחת שהיתה תודה ורוצה להחזירה שלמים שהתורה התרתו אין זה ממעט בזמן אכילתן.

והשתא נידוק דברי רבינו שכתב

שמא תודה היה ולא כתב שיתנה אם היא תודה וכ"כ בנקבה בת שתים וכו' דהכוונה שמא תודה היתה מעיקרא ויכול להתנות בה לשלמים כדברי הברייתא דתו"כ וזה הוא דיוק עצמי להציל את רבינו מקושיא זאת ותתורץ עוד קושיא אחרת שהקשה הרב צבי ז"ל הנ"ל דלמה לא הזכיר התנאי שצריך להתנות שמא אינו תודה אלא שלמים מה יהא על הלחם ע"כ דמלבד דרבינו דרכו להעתיק דברי הגמרא ובגמרא לא הוזכר זה זאת ועוד דרבינו מפרשה ע"פ התו"כ תו ליכא קושיא דאם היתה תודה יכול להתנות עליה בשלמים ואם היתה שלמים הלחם יאכל לכהנים מ"מ ומכל שכן שהוא דבר שאין לו תקנה אחרת ויש לדמותו לקדשים שנתערבו אחר שחיטה שיאכלו כחמור שבהם כיון שאין להם תקנה אחרת ועוד שאין זה בבהמה עצמה שהרי הוממה שוב זכיתי ומצאתי לרבינו פט"ו הל' י"ג שפסק דין הברייתא דתו"כ שהזכרנו דתודה ששחטה לשם שלמים עלתה לבעלים וכו' ומטי לה מרן ז"ל בפ"ק דזבחים עיי"ש תהלה להשי"ת:

הלכה כא

אפילו אחד באלף. אפשר שהוציאו מלישנא דאמרו חכמים אפילו קרבו כולם חוץ מאחד מהם יצא לבית השריפה ופשט הלשון אפילו נתערבו באלף אמנם צריך טעם למה באברי חטאת עם אברי עולה לא נאמר כן:

פרק ז

הלכה א

וכן אם מלק בלילה וכו'. לשון המשנה אם מלק בשמאל או בלילה ורבינו השמיט שמאל לא ידעתי למה ויותר תמהתי על המבי"ט ז"ל שכתב וכן אם מלק בלילה או ששחט וכו' משנה שם שמאל ולילה וכו' אין מטמאין ובגמ' שמאל אית ליה הכשרה ביום הכיפורים וכו' ולילה דאשכחן לה הכשרה באיברים ופדרים וכו' ע"כ הזכיר המשנה והגמרא בשמאל ולא העתיק אלא לילה:

הלכה ד

והטומטום והאנדרוגינוס. קשה קצת דהא קי"ל אין תמות וזכרות בעופות וכמ"ש רבינו רפ"ג דאיסורי מזבח וכיון שכן בין יהיה זכר או נקבה הרי הוא כשר והמבי"ט ז"ל כתב דקסבר האי תנא בריה בפני עצמה הוא ואינו ספק זכר ספק נקבה ע"כ וקשה קצת דרבינו בכמה מקומות פסק דהוי ספק ואולי דהכא לחומרא פסק דהוי בריה בפ"ע:

הלכה ט

חטאת העוף וכו'. וטעם הדבר ביארו רבינו להדיא פי"א דשגגות הל' ב' וקשה על מרן ז"ל שכתב כן בשם מצאתי כתוב וכ"כ הרב לח"מ ז"ל:

הלכה יב

נודע לה שאינה חייבת מאחר שנמלקה. ובגמ' אמרו דאם נודע שאינה חייבת קודם שנמלקה תצא לחולין או תמכר לחברתה ורבינו לא ביארו כי פשוט הוא:

פרק ח

הלכה א

חטאת העוף וכו'. כתב הרז"ה ז"ל שנדפס מחדש וז"ל ולא אמרינן נכבשינהו דניידי דבקדשים גזרתן גזרה משום קבוע ולא הלכו בהם אחר הרוב ואע"ג דפרש ופדיון אין להם אלא בהמה עכ"ל ועיין לרבינו פ"ה הל' י':

במה דברים אמורים כשהיו מפורשות וכו'. דאין הקינין מתפרשות אלא בלקיחת הבעלים או בעשיית כהן כמ"ש רבינו פ"ה הל' י"א:

הלכה ג

ויראה לי וכו'. הראב"ד ז"ל השיג על רבינו ומרן ז"ל ביאר כוונתו אך נתקשה דבפ' התערובות דף ע"ג משמע דמאי דתנן בפ"ג במה דברים אמורים בכהן נמלך וכו' קאי אמאי דקתני בריש המסכתא וכו' וצ"ע איך היה מפרש רבינו ההיא דפרק התערובות שלא תקשה לדרכו עכ"ל. ולענ"ד אין דרך הש"ס למנקט רישא דמסכתא בהדי פרקא אחרינא בחד לישנא כאילו איתנהו בהדדי ומרגניתא אשכחנא בהרמ"ע מפאנו סי' כ"ב שכתב דרבינו מפרשה להההיא דברייתא היא ואינה המשנה דפ"ג ומפרש הך ברייתא בנמלך בבי"ד ולא באשה וכו' ועם זה יתורצו כל תמיהות הראב"ד וכ"מ וכו' ועוד האריך שם ליישב דברי רבינו על מכונן וכן נראה האמת שהרי בפירוש המשנה דפ"ג במד"א בכהן נמלך וכו' ביאר שם רבינו דקאי ההלכה ד' דפ"ק ולא פי' ההלכה א' וכו' עיי"ש ומרן גופיה הביא לקמן פי' רבינו במשנה שכתב כהן נמלך ר"ל ששואל לאשה וכו':

הלכה ה

בין שעשה הכל למעלה וכו' עד ומחצה פסול. בנוסח אחר כתב יד נמחק כל זה:

הלכה ח

שנים שלקחו וכו'. לשון המשנה שתי נשים וכו' וביאר שם רבינו דדבר בהווה ומצוי הרבה וכאן בחיבורו כתב בסתמא אמנם במשנה אמרו בין משם אחד בין משני שמות דהיינו לידה וזיבה ורבינו לא ביארו אפשר דמדלא חילק משמעותו בכל ענין אך מה שיש לעמוד בעיקר הדין דבפ' בכל מערבין (עירובין דף ל"ז) מוקים לה בהתנו ופריך פשיטא מאי למימרא ומתרץ קמ"ל כדרב חסדא דאמר אין הקינין מתפרשות אלא בלקיחת הבעלים או בעשיית כהן ולפי' רבינו שמפרש דלר"ח אין צריך שום תנאי כמ"ש מרן ז"ל הו"ל למימר אלא וכו' דמורה שהוא תירוץ אחר ומ"מ האמת נראה שרבינו נתקשה דלאוקמתא דר"ח מה צורך לתנאי כלל והתוס' שם כתבו דהכוונה דנגזור התנו אטו לא התנו ורבינו לא ניחא ליה בהכי ומכל שכן לפי מ"ש התוס' שם נראה דגירסא אחרת היתה בספרים.

ודע שראיתי להראב"ד ז"ל שנדפס מחדש בשיטתו למסכת קנים שהבין דברי הגמרא כפשטן דאף לאוקמתא דר"ח בעינן התנו דוקא וגם פי' דע"כ לא אמרו כן אלא לענין ההקרבה שתהיה כשרה אבל בעלי הקרבן עדיין לא יצאו ידי חובתן וכו' עיי"ש וזהו חידוש גדול והיה לו להשיג על רבינו בשתיהם לפי שיטתו כדרכו בכמה מקומות. ולענ"ד

הצעיר אם איתא הו"ל למיתני איזה שירצה הכהן דאז הוה משמע דקאי להכשר הקרבן ומדקתני לאיזה משמע דקאי לבעל הקרבן שיצא בו ידי חובתו:

הלכה ט

היו לפני הכהן וכו'. לשון **שתיהם** שכתב רבינו מגומגם דמשמע שתים מהם וא"כ הו"ל חציין ובתר הכי כתב **דחציין פסול שאני אומר וכו'** ולשון המשנה עשה כולן למעלה וצ"ל דלשון שתיהם שכתב ז"ל קאי אסוגי הקרבנות ולשון המבי"ט בקרית ספר כלשון המשנה:

פרק ט

הלכה א

קן סתומה וכו'. נראה דהוא הדין קן מפורשת וידע דמן החטאת המפורשת פרח או מן העולות אבל אם הם מפורשות ולא ידע אם מן החטאת אם מן העולה אז אין לו תקנה והכי משמע בסוגיא דנזיר דף י"ב ועיין להתוס' יו"ט ז"ל וכ"כ הראב"ד והרא"ש ז"ל דמילתא פסיקתא נקט:

הלכה ב

פרח לבין הקרבנות. בנוסח אחר כתב יד לבין הקרבות וכן לשון המשנה:

הלכה ג

ארבע עופות סתומות וכו'. כתב הרשב"ץ ז"ל (שנדפס מחדש) בדף ל"א וז"ל וכבר נתפרש בפ"א טעם הפיסול לפי שנתערבו חטאות בעולות ואין כשר אלא כמנין חטאות או כמנין עולות ואלו שהן שוות מחצה פסול ומחצה כשר ע"כ ודבר פשוט הוא:

הלכה ז

פרח מן האמצעיות לצדדין וכו'. לשון המשנה חזר או שפרח מן האמצעיות לצדדין ופי' הרע"ב ז"ל חזר מן האמצעיים לצדדין הרי חטאות ועולות מעורבין וימותו כולם ע"כ וקשה תרתי חד דא"כ מאי או שפרח דקתני תו היינו הך ותו דכיון דהאמצעיים נאסרו ודינן שימותו תיפוק לי מפני שפרח בהן לבין המיתות וכמ"ש התוס' יו"ט ז"ל שם ויש ליישב אמנם רבינו נראה שלא היה גורס חזר במתני' שהרי לא העתיק אלא פרח וכן נראה גירסת הרז"ה ז"ל ושם כתב דלא מדמינן ליה לשני צבורים של מצה [ושל חמץ] וכו' ולשני קופות אחת של תרומה ואחת של חולין דאמרינן שאני אומר תרומה לתוך תרומה נפלה ומצה לתוך מצה משום דהכא הו"ל ספיקא דאורייתא ובקדשים דחמירי וכו':

פרק י

הלכה א

האשה שאמרה וכו'. משנה פרק ג' וכתב הרע"ב ז"ל ביולדת עניה עסקינן דאילו עשירה מביאה כבש לחובתה ע"כ ומבואר הדבר דאף דלענין הנדר מצד עצמו אף שהיא עשירה יכולה להתנדב קן לעולת נדבה דלא מצינו בה איסור מ"מ לאוקמתא דמתני' בהכרח צ"ל שהיא עניה וידוע דאין חטאת באה בנדבה:

ולא נמלך. פי' שלא שאל לאשה אלא היה סבור ששניהם לחובתה שידוע שהשנים חטאת ושנים עולה ועיין מ"ש ברפ"ח. אך אכתי קשה קצת דמשמע דאם נמלך ישתנה הדין וזה אינו דאף שידע דשנים לנדרה ושנים לחובתה וטעה וכו' ע"כ צריכה להביא פרידה אחת מפני הג' עולות שהם למעלה והוא לא עשה אלא שנים אכן כוונת ולא נמלך היינו לומר שזה גרם לו שטעה:

הלכה ב

איזה מהם עשה למטה. בדפוס מגדל עוז נמחקו אלו הארבעה תיבות:

הלכה ג

קבעה נדרה וכו' במה דברים אמורים וכו'. כבר ידוע השגת הראב"ד ז"ל ודברי מהר"י קורקוס שהביא מרן ז"ל ועיין בתוס' יו"ט ז"ל שהאריך הרבה בזה ועיין עוד להראב"ד בשיטתו והרז"ה והרא"ש ז"ל. גם המבי"ט בקרית ספר האריך והטעה לשונות רבינו בטעות סופר:

הלכה ד

נמצאת שהביאה שבעה עופות. בדפוס מגדל עוז מוסיף וכבש אחד:

פרק יא

הלכה א

וכן אם ליקט הלבונה וכו'. מימרא דר' ינאי במנחות דף י"ג ויהיב טעמא רבי ירמיה משום הולכה נגעו בה קסבר הולכה שלא ברגל שמה הולכה והולכה בזר פסולה ופי' רש"י ז"ל ליקוט לבונה דלאחר הקטרת הקומץ היה מלקט הלבונה מעל הסלת ומקטירו ע"כ וידוע דרבינו פוסק דהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה כמ"ש בפ"א הל' כ"ג ולפ"ז לא היה לו לפסוק דליקוט לבונה בזר פסול כיון שזה לא נאמר אלא למ"ד שמה הולכה אמנם מדברי התוס' ז"ל שם נראה דלא גרסינן ליה או שאינו עיקר טעמו של ר' ינאי

עיי"ש ועיין להמל"מ ז"ל ואפשר ג"כ דטעמו של רבי ינאי דכיון דקי"ל ומקמיצה ואילך מצות כהונה מעתה אם ליקט הזר אחר ההקטרה ע"פ דברי רש"י ז"ל שפירש דין הוא שיפסל ואין צורך לטעם הולכה שלא ברגל וקצת תמהתי על הרב ברכת הזבח ז"ל שנראה מדבריו בגמ' דף ט"ז שרבינו מפרש הא דרבי ינאי בליקוט דקודם הקטרה ודלא כפי' רש"י ז"ל דלדבריו תיקשי ליה דברי רבינו כנזכר גם על המבי"ט ז"ל בס' קרית ספר יש לתמוה שהזכיר דברי רבי ירמיה על דין הליקוט וכתב דמימרא דרבי ירמיה הלכתא כאילו פשיטא ליה דרבינו פוסק כוותיה עיי"ש:

הלכה ו

היתה המנחה וכו'. פרטי דינים אלו ביארם רבינו פי"ג דמעשה הקרבנות הל' י"ב ועיין מ"ש שם:

הלכה ז

כל המנחות וכו'. הנה ראיתי בס' צרור החיים ז"ל שהרבה להקשות על רבינו ואכתוב מאי דנראה לענ"ד תחילה הקשה במליחת זר דבמנחות דף כ' א"ל רב יוסף לאביי וכי תעלה על דעתך שזר קרב ע"ג המזבח ופירש רש"י דבראשו של מזבח מולחים הקומץ וכמ"ש רבינו ספ"ה דאיסורי מזבח ותו דמשמע שהמלח הוא מקמיצה ואילך דבעיא כהונה ואיך הכשירה רבינו ויהיב טעמא הכי הא מליחה לא אפשר אלא אחר הקמיצה וכזה הקשה להרב קרית ספר שכתב והוא הדין פתיתה ומליחה דהיו קודם קמיצה וליתא שהרי רבינו כתב פי"ג דמעשה הקרבנות הל' י"ב ונותנה על הקומץ שבכלי ומעלהו על המזבח ומולחו דמשמע שהמליחה אחר הקמיצה ע"כ.

והנה לקושיא ראשונה נראה לדייק דמאי פריך רב יוסף וכי תעלה על דעתך שזר קרב ע"ג המזבח דמאי קושיא דאה"נ דאינו קרב והכא במאי עסקינן בשעבר וקרב ונפק"מ להכשר הקרבן ואפשר דזו כחו מפני שהבין דאף לכתחלה קאמר אמנם האמת יורה דרכו דבפ"ק דמנחות אמרו ואי תנא מלח דלא איקבע בהדי מנחה מעיקרא שאינו מולח אלא הקומץ בלבד וכו' ע"כ הרי מבואר דהמליחה במנחה אינה אלא בקומץ דהיינו אחר שקמץ וכמ"ש רש"י שם ובדוחק היה אפשר דמליחה זו שהזכיר רבינו היא במנחת זכרי כהונה שהיו מולחים את סלתה כמ"ש סוף פ"ה דמעשה הקרבנות.

אך יותר נראה לומר עם מאי דתנן בשלהי זבחים ופסקו רבינו פ"ט דביאת מקדש דהיוצק הבולל המולח וכו' אין חייבים עליהם משום זרות וכו' ומ"ש שם רבינו אע"פ שנפסלו לא קאי אלא אדסמיך כמו שכתבתי שם דבאינך הם פטורים לגמרי והמנחה כשרה ואף שהיא אחר הקמיצה מ"מ להיות המליחה סמוך לה ולצרכה לא נפסל הקרבן מחמתה

דוקמץ הכהן כתיב ולא כתיב ומלח וזה יועיל לשלא נאמר דהמליחה היא בכלל מקמיצה ואילך וכו' ודוחק גם לדברי הקרית ספר ז"ל אפשר דקודם קמיצה שכתב לאו דוקא וכלפי הכשר הזר הוא שכתב כן ומכ"ש דאגב הפתיתה נקט לה. ומה שהקשה הרב ז"ל עוד מההגשה דבעיא כהונה וכו' י"ל דאף דבעיא כהונה אין זרות פסולה וההגשה בקרנות המזבח אינו פוסל תדע דכיון דעכ"פ היא קודם הקמיצה הרי כללא כייל לן מקמיצה ואילך דוקא ומ"ש מדברי רבינו שכתב פ"ט דביאת מקדש שכל העבודות האלו אם עשאן זר נפסלו כבר כתבתי דהך פיסולא לא קאי אלא אדסמיך והוא מוכרח:

הלכה ט

ריבה שמנה על שני לוגין וכו'. הלשון מגומגם דמשמע דיתר בשמן יותר משני לוגין והוא היפך הגמ' והיפך מ"ש אח"ז דשני לוגין וכו' פסולה וכ"כ הרב קרית ספר והגיה עד שני לוגין ופירושו עד ולא עד בכלל וכן מצאתי בדפוס מגדל עוז וכן העתיק מרן ז"ל ובנוסח אחר כתב יד נמחק שני לוגין או שני קומצים או יתר על זה והיא נכונה כמבואר ומ"ש מרן ז"ל ולא כדפי' רש"י וכו' לא הבנתי דבריו שהרי רבינו ג"כ פסק כדברי רש"י שאם נפל בה שמן אחר או שמן חולין כל שהוא נפסלה וכן הקשה הרב חיים אבועלפיה ז"ל:

הלכה י

מנחת חוטא וכו'. איכא למידק דמנחת קנאות הושוה למנחת חוטא בלאו דמניעת השמן והלבונה וגם במתני' תנן מנחת חוטא ומנחת קנאות לא שמן ולא לבונה ובגמרא אמתניתין הביאו הברייתא לפיסול בשמן ולבונה ונסתפקו אם הטעם משום בליעה או משום לקיטה ומייתו ברייתא דמנחת חוטא ומנחת קנאות וכו' מכל זה מוכח דשוין בדיניהם ובפי"ב דמעשה הקרבנות הל' ז' פסק רבינו הדין דמנחת קנאות ומנחת חוטא מנעם הכתוב משמן ולבונה וכ"כ גם כן בפ"ג דהלכות סוטה הל' ה' וכיון שכן היה לו להזכיר כאן גם מנחת קנאות. ובס' צרור החיים ז"ל ראיתי שם שרצה להבין בכוונת רבינו דדוקא במנחת חוטא קאמר עיין עליו אמנם לענ"ד נראה דשניהם במשמע ולא חש לבארו מפני שסמך למ"ש במעשה הקרבנות ונקט הכא מנחת חוטא מפני שבגמ' עשו הילפותא ממנחת חוטא דכתיב ביה חטאת היא עיי"ש:

הלכה טו

מנחה שקמצה וכו'. כן העתיק מרן ז"ל אמנם לשון המשנה הקטיר קמצה פעמים וכו' והמל"מ ז"ל הגיה שצ"ל מנחה שהקטיר קמצה אמנם בשאר נוסחאות כתוב כנוסחתינו וכן העתיק המבי"ט ז"ל בקרית ספר:

הלכה יח

קודם סילוק הבזיכין. בדפוס מגדל עוז כתוב קודם סילוק הלחם:

הלכה כג

חלק העשרון וכו'. בפי"ב דשאר אבות הטומאות פסק דצירוף כלי מדרבנן וכך היא כוונתו כאן וכמו שנראה מדבריו לקמן הל' כ"ז ועיין מ"ש שם בע"ה:

הלכה כז

וכן לענין קמיצה וכו'. דברי רבינו קשים להולמם הרבה חדא דלפי מ"ש בהל' כ"ג דיש לנו ספק אם הכלי מצרף לקמיצה או אינו מצרף לקמיצה מעתה איך כתב כאן דשייריו עם החלק הראשון נאכלין הרי כיון דיש לנו ספק הרי גזר לעיל דלא יאכלו השיריים ואיך פסק כאן דהשיריים עם החלק הראשון נאכלין וכן הקשה הרב חיים אבועלפיה ז"ל והניחה בצ"ע ועוד שכתב שהקמיצה תלויה בדעת הכהן ובעת שקומץ אין דעתו אלא על העשרון בלבד אם כן גם לעיל בחלק העשרון נימא הכי ויאכלו השיריים הן אמת דבגמ' נאמר כן לדעת אביי דדחי לרבא ומשמע דהוי ספיקא אם מצטרף או לא שהוא הדין הראשון שהזכיר רבינו ודין זה הוא דברי אביי גופיה ומסקנא דרב אשי אף לענין הדין נראה ודאי דפליגי אהדדי והנה רש"י ז"ל פי' בההיא דאבוד וז"ל מופרש שהפריש תחת זה אינו מצרף לפסול עמו שהרי לא הופרש ע"מ להצטרף עם האבוד וכו' ע"כ אפשר ללמוד מדבריו ז"ל דכשהם ג' השלישי גורם לצירוף השנים מטעם דלא הופרש ע"מ להצטרף עמהם משא"כ כשהם שנים לבדם דאין שום הוכחה לצירופם מעתה נשאר הדבר בספק וטעם זה יספיק לדעת כהן דלא נאמר זה אלא כשהם שלשה דשייך פירוד האחד מהשנים משא"כ כשהם שנים לבדם.

ותלמידי החריף רבי נתן נר"ו דקדק מלשון הגמ' דקאמר עשרון שחלקו והניחו בכיסא דמשמע שמתחילה חלקו ואח"כ הניחו חלקיו בכלי ולא ידע הכהן אם היא מנחה אחת או שתי מנחות ואמטו להכי לא תלינן בדעת הכהן ונשאר לנו הספק אם הכלי מצרף או לא משא"כ באידך דאבוד שמתחילה נתנם בכלי ושם חלקן דהכי משמע מלישנא דרבא דקאמר עשרון שחלקו ואבד אחד מהם דמשמע שתחילת חלוקו היה בכלי שרת ושוב נאבד האחד והפריש אחר תחתיו ושוב נמצא האבוד והחזירו לכלי כיון שהכהן ידע בכל זה ודאי שהוא מכוין לקמוץ מהעשרון דוקא כיון שהוא יודע וראה המעשה ודייק דברי רבינו נמי שכתב לעיל חלק העשרון בכלי אחד וכו' וכאן כתב סתם עשרון שחלקו לאשמועינן הדיוק הנ"ל דלעיל איירי בחלקו תחילה ושוב הניחו בכלי דאז אין תלוי

בדעת הכהן שהרי לא ידע אם היא מנחה אחת או שתים ואפשר שהוא סבור שהחלק האחד הוא שיעור עשרון:

פרק יב

הלכה א

שתי הלחם וכו'. מדברי רבינו משמע דדוקא הני הוא דחסיר או יתיר פוסל בהם אבל מלשון התוספתא שהיא עצמה הברייתא שהזכיר מרן ז"ל סוף פרק אלו מנחות משמע דכל המנחות כולם שוין בדין זה:

הלכה ו

נסכים שקדשו וכו'. כבר מרן ז"ל הליץ בעד רבינו והצילו מהשגת הראב"ד ז"ל ודרבינו מפרש המשנה והסוגיא כפי' רש"י ז"ל דלענין ליפסל בלינה קאמר אמנם אין נראה כן מדברי רבינו שהרי כתב

שאין הנסכים וכו' אם היה שם זבח אחר וכו' גם ממ"ש

נפסל מקבלה ואילך וכו' נראה דהיינו כר' אלעזר בר' שמעון דכל העומד ליזרק כזרוק דמי ומרן ז"ל תירץ דמקבלה ואילך הם שאר עבודות וכו' ובפירוש המשנה העתיק רבינו זריקה עיין עליו וכבר עמד על זה התוס' יו"ט ז"ל וכעת לא ידענא מאי נימא ביה והמל"מ ז"ל ציין להרב ברכת הזבח עיין עליו יהי רצון שיבנה בית המקדש במהרה בימינו אמן כן יהי רצון.

ומ"ש רבינו

קדשו הנסכים ליקרב. פי' עם זה הקרבן דאילו מצד עצמן ידוע שנתקדשו מחמת שהונחו בכלי שרת כמ"ש רבינו פ"ב דמעשה הקרבנות הל' י"ב:

הלכה יג

האומר ה"ז תודה וכו'. הראב"ד ז"ל השיג על רבינו דמה תקנה יש בזה אלא יביא אחרת ולחמה ובדמיה של זו יביא תודה בלא לחם שהיא מותר דתודה ע"כ ומרן ז"ל לא הבין כוונתו עיין עליו האמנם בהורמנותיה דמרן ז"ל נראה דכוונתו עמ"ש רבינו

אלא תרעה עד שיפול בה מום דזה לא הוזכר בגמרא וכיון דרבינו נחית לזה היה לו לבאר התיקון ומ"ש מרן ז"ל דכיון דלא אמר הרי זו אין כאן חיוב ע"כ אף אם נאמר דהאמת כן הוא מ"מ לא גרע ממוצא בהמה קרוב לירושלים שאנו מטילין על מוצאיה שיוציא ידי חובת ספק בהמה זו ע"י המתנה עד שיפול בה מום ויביא שתי בהמות ויתנה על (הספה) [הספק] כמ"ש רבינו לעיל פ"ו הל' י"ח וזו נראית כוונת הראב"ד ממה שסיים

עד אלא תרעה כלומר דבזו הוא שהשיג על רבינו אמנם האמת יורה דרכו שכיון שכבר הקדים רבינו לעיל דין זה והתנאים המצטרכין לא חש לבארו כאן דכל שכן הוא כמבואר שוב ראיתי להרב צבי אשכנזי ז"ל סי' כ"ד שעמד בזה עיין עליו:

הלכה יד

תודה שנפרסה וכו'. כתב מרן ז"ל דרבינו מפרש הברייתא דמייתא רבא בתודה וכו' ע"כ. והלשון הוא מגומגם דהא הברייתא יליף מקדש קדשים הוא וידוע דהתודה אינה אלא קדשים קלים. אכן כוונת מרן כמ"ש אח"ז דיליף תודה מלחם הפנים משום דגם הוא אקרי תודה והנך חלות נראה שהם הלחם חלות מצה שהזכיר רבינו פ"ט דמעשה הקרבנות הל' י"ח דהוו דומיא דלחם הפנים שגם הם באים מצה כמ"ש רבינו פ"ה דתמידין ומוספין הל' ו' והלחם שהזכיר רבינו כאן הם העשר חלות חמץ כדכתיב על חלות לחם חמץ והביא רבינו שם. והרב קרית ספר ז"ל הליץ בעד רבינו להשגת הראב"ד ז"ל והבין **דנפרס לחמה** דכתב ז"ל היינו כל הלחם ולפ"ז הכל דין אחד הוא ודלא כפי' רש"י בפ' התכלת עיי"ש. ומ"ש בספרי רבינו
וזרק הבשר טעות סופר הוא וצ"ל יזרק והבשר יאכל וכן הוא בנוסח אחר:

הלכה טו

תודה שנשחטה וכו'. מרן ז"ל תמה על רבינו אמאי לא פסק כחזקיה דרביה דרבי יוחנן הוא גם הרב קרית ספר ז"ל הניחו בצ"ע וראיתי להרב ברכת הזבח ז"ל שכתב דנראה טעמו משום דבתראי מסקי דפליגי בהא דחזקיה סבר דכלי שרת מקדש שלא מדעת ולר"י אין מקדשין אלא מדעת וכו' וכיון דכבר פסק רבינו פ"ג דכלי שרת אין מקדשין אלא מדעת מכח הברייתא דמנחות דף ז' אתיא כוותיה ממילא גם כאן קי"ל כר' יוחנן וכו' ע"כ. ואחרי המחילה הראויה לא איריא דהרי רבינו לא פסק כהנך בתראי אלא כר' זירא כמבואר ומ"ש בכלי שרת אינו אלא מכח הברייתא כמ"ש מרן ז"ל ולעולם דלא פסק כאוקמתא דאביי וזה ברור.
ומאי דנראה לענ"ד אמת ויציב דבהאי הלכתא כר"י מכח ההיא דפ' התכלת (מנחות דף מ"ח) אברייתא דשחט שני כבשים על ארבע חלות מושך שתים מהם ומניפן והשאר נאכלין בפדיון וכו' לימא תהוי תיובתיה דר"י מהא דאתמר תודה שנשחטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו ארבעים מתוך שמונים ור"י אמר לא קדשו מ' מתוך פ' ומתרץ ולאו מי אתמר עלה אמר ר' זירא הכל מודים היכא דאמר לקדשו מ' מתוך פ' דקדשה ה"נ דאמר לקדשו ב' מתוך ד' וכו' ע"כ והשתא מדשקיל וטרי תלמודא אליבא דר"י וקאמר לימא תהוי תיובתא דר"י משמע דהלכתא כוותיה ומכח סוגיא זו פסק רבינו כוותיה וגם

פסק כר"ז ולא כאינך אמוראי בתראי מכח הך סוגיא וסוגיא זו לא הזכירה מרן ולא הרב קרית ספר ז"ל דזו חיליה דרבינו ז"ל.
גם ראיתי להרשב"א ז"ל פ"ק דחולין דף כ"ג שדעתו לפסוק כחזקיה וסיים ומיהו אותם ארבעים לא נתפרש מה יעשה בהם ע"כ. ואחרי המחילה הראויה מכבוד רבנותו זלה"ה מהך סוגיא מבואר יוצא דאף לחזקיה יפדו ויצאו לחולין שהרי אפילו בדאמר יקדשו מ' מתוך פ' שבהדיא לא קידש אלא מ' אפ"ה יפדו המ' הנשארים משום דחל קדושה עלייהו בקידש כל הפ' מעתה כ"ש סתמא דחל הקדושה על כולם ויפדו וכו' ותדע דרבינו פסק כהך סוגיא שהרי בפ"ט דתמידין ומוספין הל' י"ב פסק כהאיך ברייתא וכאוקמתא דר"ז עיי"ש וזה מבואר לענ"ד. ודע דר"ז קאמר התם דבאומר אל יקדשו מ' אלא אם כן יקדשו פ' דהכל מודים דלא קדשו ורבינו לא הזכירו משום דנפיק במכל שכן מהמקדיש סתם:

הלכה טז

והיה לחמה חוץ לחומת בית פגי. לשון המשנה השוחט את התודה בפנים ולחמה חוץ לחומה. ואולי דרבינו היה גורס לחומת בית פגי וכן משמע מפירושו להמשנה וכתב עוד שם דבית פגי היה המקום שאופין בו את המנחות וכו' מגזרת מפת בג המלך וכו' ע"כ ופי' זה לא יתכן לפי מ"ש בחיבורו שהרי בפי"ב דמעשה הקרבנות הל' כ"ב כתב דבמקום שמבשלין קדשי קדשים שם אופין את המנחות שנאמר וכו' וכבר ראיתי להתוס' יו"ט ז"ל שנתעורר בזה עיין עליו:

פרק יג

הלכה א

שלשה מחשבות וכו' ויחשב שהוא לשלמים. פשטן של דברי רבינו דאין צריך שום דיבור אלא במחשבה בעלמא קאמר וכן נראה מדברי הרב בעל החינוך פרשת צו אמנם רש"י והתוס' והסמ"ג הביאם המל"מ ז"ל ס"ל דבעינן דיבור ולא קרינן מחשבה אלא לאפוקי מעשה דלית בה וכ"כ הרא"ש בהל' ס"ת הביאו הרמ"ע מפאנו בפי':
וזבחים שחשב בהן מחשבה זו וכו'. לשון זה כתבו בחוץ למקומן ובחוץ לזמנן אמנם בשינוי השם לא כתב כן מפני שאינו נוהג בכל הקרבנות וגם דשם פיסול בעלמא קאמר וכמ"ש מרן ז"ל ודברי המשנה דעלו לבעלים וכו' ביארו רבינו רפט"ו:

הלכה ב

דבר הראוי להקטרה. בדפוס מגדל עוז ובנוסח אחר כתב יד מוסיף לאחר זמן הראוי להקטרה:

הלכה ה

והעוף בשני דברים וכו'. הרב לח"מ ז"ל פ"ג הקשה על רבינו שפסק שם דאויר מזבח כמזבח ובזבחים דף פ"ז אמרו ואי אמרת אויר מזבח כמזבח עולת העוף דפסלה במחשבה היכי משכחת לה ותירצו דאמר הריני מולק ע"מ להורידה למחר וכו' ואיך סתם רבינו פיסול העוף כפיסול הבהמה באופן אחד עיי"ש וי"ל דרבינו סתם כלישנא דמתני' ומה שיפורש במשנה למ"ד אויר מזבח כמזבח יפורש גם בדברי רבינו ועוד דבגמרא דקדקו עולת העוף ורבינו נקט עוף סתם ועוד הרי התוספות הקשו שם מההיא דמלת למטה מרגליו אפילו אמה אחת כשרה ואין כאן אויר מזבח עיי"ש ועיין עוד רפט"ו:

הלכה ח

או שאר הפסולין לאכילה וכו' או שאר הפסולין לעבודה. היינו דקתני מתני' שיאכלוהו ערלים שיקריבוהו ערלים וס"ל ז"ל דלאו דוקא ערלים אלא הוא הדין שאר הפסולין שנתבאר דינן בפ"ו דביאת מקדש הל' ח' ופ"ט עיי"ש:

הלכה ט

והמהלך במקום וכו'. מבואר הדבר דרבינו פסק כרבנן ומפרש דלדידהו אפילו קבל בפנים והוציא לחוץ פסול אך הראב"ד ז"ל הבין הדברים לפי שיטתו והמל"מ ז"ל כתב דרבינו לא גילה דעתו אי פסל הזר בהוצאתו לחוץ ברגל והדבר צריך תלמוד ע"כ וכבר כתבתי דרבינו כלל כל הפסולים בדין הקודם ומינה נשמע הכל ויותר מתבאר ממ"ש בפ' הבא הל' ב':

פרק יד

הלכה א

אין המחשבה. וכ"כ בפירוש המשנה ודחה דברי האומרים דגם הבעלים מפגלים משום דהלכה כרבי יוסי דידוע דנימוקו עמו וכבר הכריח עוד מרן דאין הלכה כשיטה:

הלכה ב

אחד מן הפסולין לעבודה. וכבר ביארם רבינו פ"ט דביאת מקדש ופ"ו הל' ט'. ומ"ש בספרי רבינו
בהם זה טעות סופר הוא וצ"ל כהן זה וכן הוא בנוסח אחר כתב יד וכן העתיק מרן ז"ל:

הלכה ג

בדבר הראוי לעבודה וכו'. דברי רבינו מבוארים בדברי רבא דאמר דמנחת העומר חדוש הוא משא"כ במנחת קנאות דהכא קמח והכא גרש ועוד דחטאת קרייה רחמנא כדאיתא התם דף ד' והביאו רש"י ז"ל. ומ"ש רבינו

וכן המחשב במנחת קנאות והלבונה עליה הכוונה שנתן עליה לבונה דהא קרא כתיב לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה ואם עבר ונתן עליה לבונה וחשב קודם שילקטנה אין המחשבה מפגלת וכמ"ש רבינו להדיא פט"ז הל' י' וציין שם מרן ז"ל ברייתא במנחות דף נ"ט וכאן נראה ששכחה גם מ"ש כלפי השגת הראב"ד ז"ל דחדא ועוד קאמר רבינו הוא קשה לשמוע כמבואר ובעיקר הבנתו בדברי הראב"ד עיין להרב ברכת הזבח בזבחים דף כ"ו והרב קרבן אהרן דף כ"ט:

הלכה ז

אבל המוראה והוא הקרום הדק וכו'. כתב מרן ז"ל אפשר שפי' כן מפני שהוא שם בברייתא סמוך לאלל ע"כ. ולענ"ד נראה שהוא מלשון והסיר את מוראתו שהוא הזפק והוא עור דק:

והחרטום. בגמ' חילקו בין עליון לתחתון וס"ל לרבינו דלענין טומאה שיש חילוק ופסקו פ"ג דטומאת אוכלין הל' ב' גם באלל שהזכיר כאן חילק שם:

הלכה ח

וכן אם חשב לאכול מפרים ושעירים הנשרפין. מרן ז"ל כתב דצריך טעם למה השמיט מלכתוב דהוא הדין אם חשב לשרפן למחר שהם כשרים ע"כ שכח ז"ל שכבר הזכירו רבינו פי"ג הל' ח' ועיין להמל"מ ז"ל:

הלכה ט

כמו שביארנו. הוא בפי"ג עיי"ש בגמרא א"ר ינאי חשב שיאכלם כלבים למחר הוי פיגול דכתיב יאכלו הכלבים ורבינו השמיטו צ"ל דסמך למ"ש טמאים או פסולין. ועל מ"ש בספרי רבינו

הזבח פיגול. בנוסח אחר כתב יד כתוב ה"ז פסול ואינו פיגול והשאר נמחק:

הלכה י

חשב לאכול כזית ביותר מכדי אכילת פרס וכו'. בעיא דרבא בזבחים דף (כ"ט) [ל"א] ואביי בעא למפשטה ממתני' דקתני לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין טעמא דלאכול ולהקטיר הא לאכול ולאכול מצטרף והא הקטרה ביותר מכדי אכילת פרס הוא ודחי דילמא בהיסק גדול וכיון דבעיית רבא לא

אפשיטא לא הו"ל לרבינו להחליט הדין ומרן ז"ל כתב דלא הוה גריס להך דחיא. והתוס' יו"ט ז"ל כתב דמיתורא דלישנא דמתני' מיתרצא בעיית רבא שהרי גם באידך פרקין קתני הך לישנא לאכול כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין ואיכפל תנא למתניי דלא תימא כי הך דחיה דדוקא בהיסק גדול וכו' ע"כ ואחרי המחילה הראויה כעין דברי נביאות הם:

חשב להקטיר כחצי זית מן הקומץ וכו'. קשה קצת דרבינו פוסק דאין קומץ פחות משני זתים כמ"ש ספי"ג דמעשה הקרבנות עיי"ש ויש ליישב:

פרק טו

הלכה א

וכן אם שחט עולת ראובן לשם שמעון וכו'. הקשה המל"מ ז"ל דרבינו השוה דין שינוי קודש לשינוי בעלים ובגמ' מוכח שיש הפרש ביניהם דשינוי קדש ישנו בד' עבודות דהיינו שחיטה קבלה הולכה וזריקה ואילו שינוי בעלים ליתיה כי אם בזריקה דהיינו שוחט או מקבל או מוליך ע"מ לזרוק שלא לשם בעליו וכו' ע"כ והם דברי התוס' ז"ל בדיבור ראשון על המסכתא וכ"כ רש"ל ד"ד בביאור והיא קושיא עצמית לכאורה וגם לא מצאתי לרבינו שכתב דין זה בשינוי בעלים כלל ולקמן הל' י' כתב שחטה לשמה וחשב בשעת השחיטה לזרוק דמה שלא לשמה פסול וכו' ע"כ משמע דגם הקרבן פסול קאמר והכא הכשיר הקרבן מיהא אך שם בחטאת קאמר עיי"ש גם בפ"ד דמעשה הקרבנות הל' י' השוה מחשבת שינוי השם לשינוי בעלים לכל דבר בד' עבודות (ומ"ש **וכן עולת העוף וכו'** עיין מ"ש בזה פי"ג הל' ה'):

הלכה ג

ונאמר בפסח וכו'. וכ"כ ז"ל רפ"ד דקרבן פסח:

הלכה ו

שחטה לשם חטא אחר וכו'. עיין מ"ש מרן ז"ל יש לתמוה למה השמיט הא דאמר רבא חטאת ששחטה על מי שמחוייב חטאת נזיר חטאת מצורע כשרה וכו' ע"כ. ולענ"ד דבר פשוט הוא דכיון דחטאת נזיר וחטאת מצורע עולות נינהו הרי כתבו רבינו לקמיה דאם שחטה לשם אחר שהוא מחוייב עולה ה"ז כשרה וכו' משום דאין כאן חבירו דומיא דידיה וכו' וכן מצאתי להרב ברכת הזבח ז"ל:

הלכה ח

שהוא חייב חטאת כמותו. הוסיף תיבת כמותו לרמוז על חטאת נזיר וחטאת מצורע שאמרו בגמרא שהיא כשרה משום דעולות נינהו ולא הוי כמותו וכמ"ש בדין הקודם:

הלכה י

שחטה לשמה וכו'. משמע דוקא בחטאת קאמר וקשה טובא על מ"ש בהל' א' עיי"ש:

הלכה יג

תודה ששחטה וכו'. עיין מ"ש בפ"ו הל' י"ח:

הלכה יד

שאין לך אדם בישראל שלא עבר מעולם על מצות עשה. לשון הגמ' שאין לך אדם מישראל שאינו מחוייב עשה ורבינו הוסיף תיבת מעולם דמשמע מיום היותו והקשה הרב עבודת ישראל ז"ל דף קצ"ו דהרי שעיר המשתלח מכפר (ועי"ה) [ומיום הכיפורים] של אותה שנה עד אותו היום יתכן שלא עבר על שום מ"ע מן התורה ותו קשה ממ"ש פ"ג דהל' שגגות הל' ט' חייבי חטאות ואשמות ודאין שעבר עליהם יום הכיפורים חייבים להביא אחר יוה"כ ואי נתכפר לו בשעיר המשתלח אפילו בזדון למה צריך כפרה אחרת אחר יוה"כ והא כבר נתכפר לו וכו' ע"כ. והאמת הוא דרבינו פ"א דהל' תשובה הל' ב' כתב דשעיר המשתלח מכפר על כל עבירות שבתורה קלות וחמורות בין בזדון בין בשגגה בין הודע בין לא הודע הכל מתכפר בשעיר המשתלח והוא שעשה תשובה אבל אם לא עשה תשובה אינו מכפר אלא על הקלות ע"כ וא"כ היכי פסק בהל' שגגות דחייבי חטאות חייבים להביא לאחר יוה"כ הלא כבר נתכפר לו בשעיר המשתלח וצ"ל דלענין כפרה מכפר אבל לענין החיוב של הקרבן עכ"פ צריך הוא להביאו ודבר זה השכל מחייבו דאל"כ בטלת כל חייבי חטאות ואשמות שכולם ימתינו ליוה"כ כדי ליפטר וכן נראה מדברי התוס' פ"ק דשבועות דף ח'

ולענין מ"ש מרן ז"ל דרבינו הוה גריס בגמ' תרוויהו והוי כיהיב תרי טעמי וכו' ע"כ אינו נראה דבגמרא לענין חטאת היא ורבינו כאן בעולה קאי וחד טעמא יהיב לחטאת וחד לעולה ולא מצי למיהב טעמא בחטאת שאין אדם שלא עבר מצות עשה דמה בכך עולה מכפרת על מ"ע וחטאת ששחטה לשם עולה כשרה כמ"ש בהל' א' וכן הקשה בס' מקראי קודש דף קל"ג עיי"ש:

הלכה טז
שני כבשי עצרת וכו'. מנחות דף מ"ט תני רבה בר בר חנה קמי דרב כבשי עצרת ששחטן לשם אלים כשרין ולא עלו לבעלים וכו' ורבינו לא הזכיר שהם כשרים מפני שכבר ביארו בראש הפרק:

הלכה יז
אשם מצורע וכו'. מנחות דף ה' ודף צ' ויומא דף ס"א וכפלו רבינו בפ"ה דמחוסרי כפרה הל' ב' וכאן הזכירו אגב דין כבש הבא עם העומר כדאיתא בגמרא:

הלכה יט
שני כבשי עצרת וכו'. ופרטים אחרים בדין זה ביארם רבינו ספ"ב דהל' שגגות:

פרק טז

הלכה א
וכן הפסח והחטאת וכו'. בדפוס מגדל עוז נמחק חלוקא זו כולה ואין כתוב שם אלא במחשבת הזמן וקבל וכו' במחשבת שינוי השם:

הלכה ב
או כזית למחר וכזית בחוץ וכו'. משנה זו הוכפלה ונשנית פ"ב דזבחים ופ"ז ופ"ק דמנחות וכבר נתעוררו התוס' בזה עיין עליהם ובס' עצמות יוסף דף פ"ג הקשה על רבינו דנראה דהוא פוסק דבוי"ו הוי פרט ואיך פסק כאן דבוי"ו הוי כלל וכו' עיי"ש ולענ"ד אין הכרח בדבר דהך וכזית שכתב רבינו הכוונה לבאר הענין ולא נחית לתוספת הוי"ו כלל ודו"ק:

הלכה ה
חשב על הדמין וכו'. לעיל הל' ב' במחשבת הזמן ומחשבת המקום דהיינו בחוץ ולמחר פסק דהוי פסול ואינו פיגול וכאן בנתינת הדמין מפני שעירב מחשבת הזמן כתב דהוי פיגול וצריך טעם למה דהא מחשבת שינוי הדמין לחוד אינו מפגל ומחשבת הזמן ג"כ אינו מפגל כאמור ובנוסח אחר כתב יד קדמון במקום וערב עמהן מחשבת הזמן מוסיף שם בשעת זריקה:

הלכה ו
לתתו למחר במזבח החיצון. בדפוס מגדל עוז אין שם תיבת למחר. ומ"ש בספרי רבינו **וחשב המזבח זה** בדפוס מג"ע כתוב וחשב בזבח זה:

הלכה ז

חשב במחשבת זמן וכו'. המל"מ ז"ל הקשה על רבינו מהסוגיא דמנחות דף ט"ז והניחו בצ"ע וכן הקשה הרב ברכת הזבח ז"ל ובקש להליץ בעד רבינו ולא יכול עיין עליו גם הרב קרית ספר ז"ל העתיק כדברי רבינו והביא הסוגיא ול"מ לכך נראה לענ"ד דרבינו לשיטתיה אזיל דס"ל דד' עבודות במנחה כנגד ד' עבודות שבקרבן כמ"ש פי"ג הל' ו' בקמיצה ובנתינת הקומץ בכלי שרת ובהולכת הקומץ למזבח ובזריקתו על האש ומרן ציין שם מכמה משניות וכאן ג"כ השוה אותם אלא שכלל ליקוט הלבונה בקמיצת הקומץ ומכאן אתה למד ג"כ שהקטרת הלבונה קרי לה רבינו זריקה מפני שהיא מכוונת לזריקת הדם וזהו מ"ש שם ובזריקתו על האש ואין צורך להגהת מרן ז"ל:

הלכה ט

הקטיר כדי שומשום וכו'. מרן ז"ל נתן טעם לפסקו של רבינו עיי"ש והרב קרית ספר ז"ל נתן טעם משום דאין דרך האכילה בכך ואין דרך הקטרה בכך עיי"ש כלומר משום דרבינו פוסק כמ"ד אין הקטרה פחות מכזית כמ"ש פי"ג דמעשה הקרבנות וכ"כ הרב ברכת הזבח ז"ל ומ"ש הרב דאין דרך אכילה בכך אפשר שכך היה גורס בדברי רבינו או שכך היה גורס בגמרא אמנם רש"ק ז"ל גריס בגמ' דרך אכילה בכך ואין דרך הקטרה בכך:

הלכה י

מנחת חוטא וכו'. מילתא דפשיטא היא דכיון דאין שייך בהם לבונה אף אם נתן בה לבונה אין בה כח לפגל וכמ"ש רבינו פי"ד הל' ג' ופט"ו הל' ב' והחידוש כאן אחר ליקוט הלבונה:

פרק יז

הלכה ב

או שנתן כולן כתקנן חוץ מן האחרונה. כ"כ בשאר נוסחאות ובנוסח אחר נדפס הראשונה והרב קרית ספר העתיק אחת שלא כתקונה דמשמע דלאו דוקא ראשונה ואחרונה אלא שכתב שם שאין בו כרת ולא ידעתי מאי קמ"ל דכיון דאינו פיגול מהיכא תיתי שיתחייב כרת:

הלכה ג

טבילת אצבע וכו'. ראיתי להמל"מ ז"ל שהקשה וז"ל בפ"ק דזבחים תני טבילת אצבע מפגלת בחטאת ותניא אידך לא מפגלת ולא מתפגלת מאי לאו תנאי היא לא הא רבנן והא ר' שמעון ופי' רש"י ר"ש היא דאמר במתני' הולכה לא מפגלת ע"כ ותמיהא לי מילתא

וכו' דהא עלה דר"ש אמר ר' שמעון בן לקיש מודה [ר"ש] בהולכת חטאות הפנימיות שמחשבה פוסלת בה הואיל ועבודה שאי אפשר לבטלה היא הרי דלר"ש בהולכה שאי אפשר לבטלה חשיב עבודה והוא הדין לטבילת אצבע וצ"ע עכ"ל. ולכאורה אין צריך להניח זה בצ"ע שהרי דברי רש"י מוכרחים בלי ספק אכן הקושיא שהקשה מדברי רשב"ל איכא לתרוצה דסתם תלמודא קאמר הכי ולא ס"ד לדרשב"ל דהא לפום מאי דקאמר לא דכו"ע וכו' על כרחך לפרש כן דהא לא שמעינן לר"ש אלא ממתניתין:

הלכה ז

או יזרוק דמה או יקטיר אימוריה למחר. זה הוסיף רבינו מדעתו וראוין הדברים למי שאמרן:

הלכה יג

או אחד משני הסדרים וכו'. מדנקט לשון זה משמע דבחלה אחת מן הסדר אין הדין כן וכן נראה ממ"ש

או אחת מחלות התודה והמל"מ ז"ל נסתפק בזה עיין עליו ודין חלות התודה כבר ביארו רבינו פרק י"ב הל' י"ד:

הלכה טו

שחט אחד וכו'. עיין בדברי רבינו פרק ט"ז הל' ב':

הלכה יז

שחט אחד מהם וכו'. עיין מ"ש מרן ז"ל ויש לתמוה למה השמיט רבינו דין האומר מחבירו ע"כ. ונראה דרבינו לא חש להך בעיא כלל דודאי מחבירו הוא הכבש וכמ"ש בגמ' תניתוה וכו' ולשון דילמא אינו אלא דברי רבי אבא זוטי להעמיד בעייתו אבל לפי האמת הוא דבר פשוט תדע דבגמרא אהך מתני' פשיט להו הכי דמחבירו הוא הכבש דקאמר דלאו מתיר דידיה הוא וכו' ופסקה רבינו כמתני' וכן נראה מדברי המבי"ט ז"ל בס' קרית ספר עיין עליו:

הלכה יח

כיצד שחטם וזרק. בנוסח אחר כתב יד שחטם או זרק ונראה דגירסא נכונה היא ומ"ש בספרי רבינו

קדוש ואינו קדוש בדפוס מגדל עוז ואינו קדוש נמחק ונראה דלזו נתכוון מרן ז"ל למוחקה:

פרק יח

הלכה ג

שנאמר לא תאכל כל תועבה. הרב ברכת הזבח ז"ל בחידושיו דף מ"א הקשה דלמה לא יליף לה מלא יאכל דדריש לה ר' אליעזר בפסחים ומכות ומעילה וכתבו רבינו לקמן הל' י' וצ"ע עכת"ד. ולענ"ד לכאורה אין כאן קושיא חדא דרבינו נמשך אחר הסתם ספרי פרשת ראה וכמ"ש מרן ז"ל ועוד דידוע דרכו של רבינו בחיבור זה דבדבר שאין בו נפקותא לענין הדין אינו חושש לדרשת הפסוקים שוב ראיתי בס' צרור החיים ז"ל שעמד בזה והקושיא היא באופן אחר עיי"ש:

הלכה ז

אינו חייב כרת. בדפוס מגדל עוז אין שם תיבת אינו ויש להגיהו. ומ"ש רבינו **והאימורים מתירין את הבשר לאדם** לשון זה קשה להבין דאם הם מתירין הרי כבר הקדים רבינו דאין חייב על המתירין דומיא דקומץ ולבונה ואפילו במתירין לאדם כמ"ש בראש הדין ודומיא דהכי במתיר ועוד דסמוך ונראה כתב האוכל כזית מבשרו או מאימוריו והרב קרית ספר ז"ל לא הזכיר דבר זה עיין עליו ומ"מ יש ליישב ודו"ק:

הלכה ט

אסור להותיר וכו'. מדכתב סתם משמע דאין בו שיעור אלא דאפילו הותיר כל שהוא אסור מן התורה דומיא דחצי שיעור אך לענין המלקות נראה פשוט דבעינן כזית דומיא דאכילה וכ"כ בס' צרור החיים ז"ל:

שהרי נתקו הכתוב לעשה. כתב מרן ז"ל דאף דתיפוק לי משום דהוי לאו שאין בו מעשה לרבותא נקט לומר דאפילו אם היה לאו שיש בו מעשה לא היו לוקין ע"כ וכ"כ בפ"י דקרבן פסח הל' י"א עיי"ש אך קשה דנפק"מ לענין דינא דהרי אם לא יכול לקיים העשה כגון שנאבד הבשר או אכלוהו קודם שישרף דין הוא שילקה וכמ"ש רבינו פ"א דנערה בתולה ופי"ג דשחיטה ופ"א דמתנות עניים הל' ג' ופ"ג דמלוה ולוה הל' ד' וא"כ לא הו"ל לרבינו למנקט טעם דניתק לעשה שהרי יתכן בו מלקות ואילו היה נקט טעמא דאין בו מעשה לא הוה לקי כלל והמל"מ ז"ל עמד בזה והניחו בצ"ע. ולענ"ד נראה בחדא מתרתי או דתקשה כי הך לרבי יהודה דנקיט טעמא דניתק ונצטרך לומר משום דיתכן בו מעשה כגון שהיה אוכל וזרק הנשאר בידיו דומיא דמניח החמץ שכתב רבינו פ"א דחמץ ומצה או דרבינו סמך על סתם מכילתא שהביא בספר המצוות לאוין קי"ז שדרשו והנותר ממנו בא הכתוב ליתן עשה על לא תעשה לומר שאין לוקין עליו עיי"ש:

הלכה י

ומאימתי יתחייב וכו'. כתב מרן ז"ל כר' יוחנן דתניא כוותיה ולאפוקי מחזקיה ע"כ כוונתו משום דחזקיה רביה דר"י ואילולי דתניא כוותיה היה לו לפסוק כחזקיה ועיין בדברי מרן ז"ל פי"ב הל' ט"ו ומ"ש שם:

הלכה יב

אסור לטמא וכו'. עיין מ"ש מרן ז"ל ולפיכך צ"ל שמ"ש כאן רבינו שטהור שאכל וכו' באוכל לאחר זריקה ע"כ לשון זה תמוה הרבה דממ"ש לפיכך צ"ל משמע דאין כן במשמע דברי רבינו ואדרבה הרי רבינו כתב כן להדיא ואינו לוקה אלא אחר זריקת דמים וכו' ואין לומר שלא היתה בגירסתו שהרי לקמיה ציין עלה פלוגתא דר' יוחנן וריש לקיש וכו' שוב ראיתי להמל"מ וס' צרור החיים ז"ל שהניחו זה בצ"ע. ולענ"ד נראה מפני שסמך רבינו חילוק דאחר זריקה לדין לבונת המנחה ולא ביארו בתחילת הדין בדין סתם קדשים הייתי אומר דדוקא בלבונת המנחה יש חילוק זה אבל בשאר הקרבנות לא ויש לדייק כן מלשון מרן שכתב שטהור שאכל כזית מקדשים שנטמאו דלמה ליה כל זה האריכות לימא שמ"ש כאן רבינו שלוקה וכו' ודו"ק:

שאם אכל כזית מלבונת המנחה וכו' לוקה. כתב מרן ז"ל דבשר לאו דוקא דהוא הדין ללבונה וכדתנן בספ"ג דמעילה ובספ"ד דזבחים מרבה לה מוהבשר ע"כ מ"ש ספ"ג דמעילה הוא טעות סופר וצ"ל ספ"ב וממ"ש דבזבחים מרבה לה מוהבשר הקשה בס' צרור החיים ז"ל דבפ"ו דאיסורי מזבח הל' ח' כתב מרן על דברי רבינו דהאי דרשא אסמכתא בעלמא היא ומדרבנן ועוד קשה דאחר דעצים ולבונה מחד ריבויא נפקי היה לו לומר ג"כ שאם הקריב עצים טמאים ע"ג המזבח לוקה ועוד קשה דאיך חייב באכל לבונה הא בפרק השוחט (חולין דף ל"ו) אמרו דעצים ולבונה לאו בני אכילה נינהו ואיך חייב רבינו מלקות ואף אם אכלה בטלה דעתו אצל כל אדם ע"כ.

ולקושיא ראשונה יש ליישב בחדא מתרתי שהרי דברי רבינו ג"כ סתרי אהדדי וצ"ל דמ"ש שם וכן העצים והלבונה כוונתו לכשנטמאו בטומאה דרבנן וכמ"ש כאן דאז הוי מעלה וסמך על מ"ש כאן ואף אם נפרש שם בכל מין טומאה המעלה לא תפול אלא בטומאה דרבנן והאי כדיניה והאי כדיניה אי נמי י"ל דמדכתב סתם שם משמע דאף קודם שנתקדשו בכלי קאמר וכאן לא חייב רבינו אלא בשנתקדשו. ולקושיא ב' כבר נלמד ממ"ש רבינו בסוף פרקין דאין בה משום טומאת הגוף דמשמע דטומאת עצמן יש בהם. ולקושיא ג' י"ל דמ"ש בגמרא דלאו בני אכילה נינהו עיקרו על העצים ואף על הלבונה דאין דרך לאכלה כשאר מאכלים אבל אה"נ דבת אכילה [היא] ומשום דאין דרך

לאוכלה אצטריך קרא לריבויא וכיון שכן לא שייך כאן בטלה דעתו כיון דילפי לה חז"ל מריבויא דקרא. ובקידוש דעצים נחלקו רש"י והתוס' ז"ל דלרש"י ז"ל הקידוש הוא בכלי שרת ממש דהיינו שחתה אותם במחתה וכו' ולהתוס' היינו דמשכי להו בגיזרין:

הלכה יד

והאוכל קדש אחר שטבל וכו'. כבר הארכתי בזה בפ"ג דביאת מקדש הל' ט' עיי"ש והמל"מ ז"ל הקשה עוד דבפסחים דף ל"ה אמרו דהוי מעלה וצ"ע עכ"ל. וכבר כתבתי הנראה לענ"ד לעיל הל' י"ב ועיין עוד מ"ש בסוף פרקין דהתוס' ס"ל כרבינו דהך מעלה הויא דאורייתא:

הלכה יז

כיצד דברים וכו'. בנוסח אחר כתב יד כתוב ודברים וכיצד נמחק וגירסא נכונה היא:

הלכה כג

כאוכל משאר בשר הזבח. נראה שהוסיף זה מפני שבפי"ד הל' ז' כתב דאין המחשבה פוסלת בהם מפני שאינן אוכל ועיין למרן ז"ל:

הלכה כד

קדשי הכותים וכו'. עיין מ"ש מרן ז"ל דפסק כר' שמעון מכח ההיא דתמורה ע"כ אכתי קשה דלמה בשחטן בחוץ פסק דחייב בסוף מעשה הקרבנות וצ"ל דנמשך אחר הברייתא דלא תני חוץ והמשנה קי"ל כר' יוסי לגבי ר"ש. ולמ"ש עוד בשם יש מי שאומר הקשה התוס' יו"ט ז"ל דבברייתא מבואר דפליגי בכולהו דקאמר ר"י רואה אני בכולן להחמיר וכו' ובס' ברכת הזבח ז"ל כתב עליו ששגג בזה דכוונת היש מי שאומר (ש"ר) [שרבי] סתם במשנה דלא כר"י אף דר"י עצמו חולק אכולהו וכו' ע"כ ולדידיה נמי קשה דא"כ איך פסק רבינו במעילה ובתמורה כר"ש הרי בהנך לא סתם רבי במתני'. אכן לפי האמת דברי היש מי שאומר שרירין דבהני י"ל שהם כלולים בפיגול נותר וטמא שסתם בהם רבי במשנה ואין לדמותן לחוץ דמדקתני והשוחטן בחוץ ולא קתני ומשוה שחוטי חוץ משמע דבהא דוקא הלכה כר"י:

וכן הלבונה וכו'. בס' צרור החיים ז"ל הקשה על מ"ש מרן ז"ל אבל מלקות חייבים דא"כ אמאי לא מנה אותם רבינו פי"ט מהל' סנהדרין בכלל הלוקין וכו' ע"כ ואיני רואה קושיא כלל דכיון דהני לא נפקי אלא מריבויא דוהבשר מעתה הרי היא בכלל אכילה ושם מנה רבינו האוכל בשר קדש שנטמא ובכללו הני. וידוע דהראב"ד ז"ל השיג על רבינו דלמה פסק כר"ש ועיין למרן ז"ל שנדחק דרבינו לא פסק כרבא וכו' ובס' צרור החיים ז"ל הרבה להקשות על דברי מרן עיין עליו. אך לענ"ד נראה דברי רבינו מבוארים ע"פ

הסוגייות ופסק כרבא בכולהו דבתרא הוא דמדקאמר רבא מאי טעמא כיון דלא קרינן ביה וטומאתו עליו לא קרינן ביה והבשר אשר יגע בכל דבר טמא לא יאכל ומדקיהיב טעמא לסברת ר' שמעון שמע מינה דהלכתא כוותיה ובזה תתורץ השגת הראב"ד ז"ל והקשו בגמרא עליה דרבא והאמר מר והבשר לרבות עצים ולבונה ותירצו לפיסולא בעלמא ופי' רש"י ומעלה דרבנן וכו' ורבינו מפרשה בשלא נתקדשו בכלי דהא סתמא קתני ופסקה בפ"ו דאיסורי מזבח הל' ח' עיי"ש ובגמ' דף ל"ד אפלוגתא דריש לקיש ור' יוחנן בטמא שאכל בשר קדש לפני זריקה אפליגו עלה אביי ורבא ודעת רבא דבטומאת בשר דברי הכל אינו לוקה מאי טעמא כיון דלא קרינן ביה וטומאתו עליו לא קרינן ביה והבשר אשר יגע בכל טמא ופריך והאמר מר והבשר לרבות עצים ולבונה הכא במאי עסקינן כגון שקדשו בכלי וכו' ע"כ נמצא דרבא לשיטתיה אזיל דבנטמא הבשר ולא נתקדש בכלי אין כאן אלא מעלה דרבנן וכשקדשו בכלי אה"נ דלוקי ודין זה פסקו רבינו לעיל פי"ח הל' י"ב וכאן פסק כר"ש והכל מיושב על נכון לענ"ד אך דמרן ז"ל לא הבין כן ונדחק הרבה בדבר עיין עליו וגם לפי דבריו לא אוכל שאת למ"ש ואפשר לדחוק ולומר דלא פסק כרבא וכו' חדא דרבינו פסק כן להדיא בפרק הקודם ועוד דהרי התוס' בדף ל"ד הכריחו דהא דרבא לפיסולא בעלמא דהיינו דאורייתא א"כ לפי שיטתו מאי דוחקיה דלא פסק כרבא לימא דפיסולא דקאמר היינו דאורייתא כדברי התוס':

פרק יט

הלכה ג

פרים ושעירים הנשרפין וכו'. על מ"ש מרן ז"ל בשם מהר"י קורקוס ז"ל הרב לח"מ ז"ל פ"ז דמעשה הקרבנות הקשה עליו וכתב באופן אחר ואני הצעיר תירצתי לדעת רבינו שם קרוב לדברי מהר"י קורקוס ז"ל קחנו משם:

הלכה ד

למי שעבר ואכל. כתב הראב"ד ז"ל לספק מעילה וכתב עליו מרן ז"ל דת"ק סבר דאין חייב על ספק מעילות אשם תלוי ע"כ. ולא זכיתי להבין דבריהם דהרי רבינו פסק פ"ח דהל' שגגות דבעינן איקבע איסורא וחתיכה משני חתיכות והראב"ד לא השיב עליו משמע דהודה לו א"כ איך יתחייב כאן בחתיכה אחת:

הלכה ה

וכן הפגול וכו'. עיין מ"ש מרן ז"ל משום דפגול ונותר בחדא שייטא שייטי ע"כ והוא הדין נותר וטמא כמ"ש מרן סוף פרק י"ח ד"ה וכן הלבונה וכו':

הלכה ו

ולא עוד אלא וכו'. בדפוס מגדל עוז נמצא כאן חלוקא אחרת וז"ל ולא עוד אלא אפילו שמן שנפסל בטבול יום שהוא שלישי מותר להדליקו בנר של מתכת שנגע בראשון ויחזור לשני כמו שיתבאר במקומו ולא עוד אלא וכו':

הלכה ט

וכל עצמות וכו'. מרן ז"ל הביא הסוגיא דכיצד צולין ופי' רש"י שפירש לבתר הכי דאפסיל וכו' כר"ש וכו' משמע דרבינו מפרשה כפי' רש"י וכר"ש וקשה דבריש פ"י דקרבן פסח חילק רבינו בין היתה לו שעת הכושר ללא והיינו דלא כר"ש דקאמר אחד זה ואחד זה אין בו משום שבירת עצם וכבר נתעורר בזה המל"מ ז"ל אמנם לפי' מרן ז"ל אכתי קשה. **ומ"ש** רבינו

אבל אם נעשה במחשבת שינוי השם וכו'. עיין רפט"ו:

הלכה י

קודם שנזרק דמו. בנוסח אחר כתב יד קדמון ובדפוס מגדל עוז כתוב אחר שנזרק דמו ולא ידעתי מהו דהא שם בגמ' אמתני' דנזרק הדם והבשר קיים יאכל אמרו בגמ' משום דלא הוה ליה ידיעה בשעת סליחה דהיינו זריקה לכן נראה דנוסחתינו עיקר:

הלכה טו

היה מקריב עמו וכו'. דברי רבינו צריכין ביאור תחילה שכאן כתב שאם א"ל אח"כ זבחים שהקרבתי לך באותו היום נתפגלו וכו' אינו נאמן וכן נראה מדבריו ספי"ב דהל' מעשר שכתב שאם אחר שיצאו הפירות מתחת ידו אמר שהם טבלים או היין יין נסך אינו נאמן גם בפ"ד דקרבן פסח הל' א' כתב דאם אמר לאחר זמן אותו הפסח ששחטתי לכם שלא לשמו שחטתיו אינו נאמן עיי"ש אמנם בספי"ג דמטמאי משכב ומושב כתב דלאחר זמן ה"ז נאמן אבל אם פגע בו ולא א"ל כלום ואח"כ פגע בו פעם שניה וא"ל אינו נאמן וזה סותר לכל הנך שהזכרנו גם מרן ז"ל ציין למ"ש כאן ולא נרגש שלא ראי זה כראי זה שהדברים הם הפכיים אך כאן כתב דסמך שם על מ"ש כאן וכאן על מ"ש שם. אך הרואה יראה שבפי"ב דהל' מעשר כתב להדיא אחר שיצאו הפירות מתחת ידו וזה נראה ודאי כאביי ברם מרגניתא אשכחנא בדברי הרשב"א ז"ל שם שכתב שאם נתנן לו מיד ליד ולא א"ל היינו אשכחיה ולא א"ל וכו' ע"כ מעתה כשכתב רבינו בהל' מעשר ואחר שיצאו מתחת ידו אמר ללוקח וכו' הכוונה שעבר איזה זמן שנמצא שבשעה שהוציאן הו"ל אשכחיה ולא אמר לו וכשאח"כ אמר לו הו"ל שוב אשכחיה וא"ל מכוון לדברי רבינו דמטמאי משכב ומושב ממש ובהכי עלו כל דברי רבינו כהוגן וממ"ש בספ"א דהל'

תפלין אין הכרח דיש פנים לכאן ולכאן עיי"ש ובתוספתא פ"ד דפסחים קתני השוחט את הפסח על בני חבורה ואמר שלא לשמו שחטתיו אינו נאמן רבי יהודה אומר עד שלא יתחילו בו נאמן משהתחילו בו אינו נאמן ע"כ ומדכתב רבינו שם לאחר זמן משמע דפוסק כר"י דהא בדברי ת"ק אין שם זה ומרן ז"ל ציין שם דברי הת"ק משום דאתי כסתם ברייתא דפ' הניזקין וכן נראה מהתוספתא פ"ב דתרומות אך עם מ"ש תחילה הכל מתורץ דפסק כרבא דוקא וקל להבין: